

الفہرہ راہوری

6.

✿ ✿

دیلزده بسیط اولق اوزره اورته طنت (timbre) ده دورت قالین قیصه و دورت اینجه قیصه صدالی حرف موجوددرکه شونلدر :

« آصمق » ده کی	« آ » ،	« أسمك » ده کی	« ه » ،
« اولق » ده کی	« او » ،	« اولك » ده کی	« او » ،
« اورمق » ده کی	« او » ،	« اوزمك » ده کی	« او » ،
« ابلق » ده کی	« عی » ،	« ابلك » ده کی	« ای » .

بۆلەر دېلۇك اك بويۇك خصوصيتلارنىڭ بىرىنى تەشكىل ايدىن صوتى آھنك موجدىجە بىرلىككە مختلف جەھتلەردىن تام بىر تقابل عرض ايدىرلر.

مرکب اولمق اوزره ده بر قیصه صدالی ایله یومشامش بر (غ ، گ) دن متشکل 8 عدد اوزون ویا حفته صدالی حرف (diphthongue) موجوددر :

(اگ) ، (اگری)
 اوگ ، اوگره نمک
 توگ ، دوگمه
 چیگ ، چیگنه مک « مثالرندہ اولدینی کی ۔

بوتون بوسدالی حرفلرک طنتلری عمومیتله اورته درجه‌ده‌در. مع مافیہ بو حرفلر - عربجه نك قالین صداسزلری ایله مترافق صدالیر مستثنا اولمق اوزره - دیگر اجنبی کله‌لرده کی مقابل صدالی حرفلردن ده‌ا قالین (مفتح) در . فی الحقیقه بر طرفدن مثلاً عربجه‌ده کی « صالح » و « سالم » کله‌لرینک برنجی هج‌الرنده کی « آ » لسانزده - عربجه‌ده کینک خلافتنه - اورته طنتده تلفظ ایدیلدیکی حالده خالص تورکجه « صاغلام » کله‌سنده کی « آ » عربجه‌ده کی « صالح » ک برنجی هج‌اسنده کی « آ » دن ده‌ا اینجه، فقط « سالم » ک ایلك هج‌اسنده کی « آ » دن ده‌ا قالیندر . تورکجه‌مزدده مستعمل « قلب » ایله « قالب » کله‌لرنده کی « آ » لر حقنده‌ده عینی مطالعه وارددر .

عربی و فارسی به مخصوص اوله‌رق‌ده اوچ اوزون (مدلی) صدالی حرف تثبیت ایده‌بیلیر :

« مقاله » ده کی « آ » ،

« قیل و قال » ده کی « ای » ،

« مقوله » ده کی « او » .

اليوم استعمال ايتديكمز عرب الفبه‌سی دیلزده - عددی 25 ه واران - بوتون صداسزلری ارا‌ه ایده‌جک اشارتله مالک اولقله برابر صرف عربجه کله‌لره مخصوص اولمق اوزره 10 عدد صداسز حرفی ده‌حاویدر. بو 10 حرفه ایسه‌دیلزده یالکز 5 سس تقابل ایتکده‌در . عربجه به خاص حرفلرک بعضیلرینک تلفظنده کی مفتخلق (emphasis) تماماً تورکجه‌لشمش کله‌لرده حس ایدیله‌مکده‌در . مثلاً - هر ایکسی ده اورته « آ » سسیله تلفظ ایدیلن - « انسان » و « انصاف » کله‌لرینک صوک هج‌الرنده کی « س » و « ص » سسلری آره‌سنده تورکجه‌مزدده فرق موجود دکدر . ده‌ا زیاده یازی لساننه مخصوص کله‌لرده ایسه آز چوق طنت قرقلری قالش ایسه‌ده هیاتمز بونلری - انقلابی بر تدبیر اولمق اوزره - نظردن خارج طونمی مناسب کورمشدر . مثلاً « احتیاس » و « اختصاص » ، « ترازی » و « تراضی » ، « حیاتی » و « احتیاطی » کله‌لرنده کی صوک و « تالی » ایله « طالع » ، « صانع » و « سامع » کبی کله‌لرده کی باش هج‌ا صداسز حرفلرنی تلفظده بر عد ایدیورز .

اليوم آره‌مزدده متعامل تلفظه‌کوره الفبه‌مزدده کی صداسز حرفلرک بعضلری دائماً قالین و بعضلری دائماً اینجه عد ایدیلکده ؛ بعضلری ایسه هم قالین هم اینجه اعتبار اولنمکده‌در . بونوع حرفلرک قالینلنی و یا اینجه‌لکی ایسه برلکده بولندقلری صدالینک طنتنه تابعدر . تماماً تورکجه‌لشمه‌مش اولان کله‌لرده بوسداسز حرفلر آهنگی - مترقی و رجعی تماثلک اختلاط و تداخلی نتیجه‌سی - اولدقجه متنوع بر ماهیت عرض ایتکده‌در . مثلاً « مربع » و « مرصع » کله‌لرینک ایلك هج‌الرنده کی صدالینک قالینلق و اینجه‌لکی صوک هج‌الرنده کی « ع » و « ص » صامت‌لرینک تاثیر ایدوب ایتدیکنه نظراً دکیشمکده‌در .

دائماً اینجه و دائماً قالین اعتبار ایدیلن صداسز حرفلر شونلردر :

دائماً اینجه صداسزلر مقابل قالین صداسزلر

ع	ا
ط	ت
ح، خ	ه
ض	د
ظ، ض	ذ، ز
ص	س
غ	گ
ق	ک

هم اينجه هم قالين صدايلره رفاقت ايدە بيلن صدا سزلر ايسه شونلردر:

ب پ ث چ ر ژ ش ف ل م ن و ي

عرض ايتديكمز وجهه اينجه وقالين ديديكمز صدا سزلرك طنتي، آلدقلى صدايلر ككته باغلي اولديغندن
صدالى حرفلى تمام برتورك الفبه سنده - بالخاصه يازى لسانه مخصوص اشتقاق تلفظك اظهارى لزومى قبول
ايدىلدكن صوكره - بونلرك تك بر حرفله كوستريلهلى ممكندر . شو حالده تماماً قونوشمه ديلنده كى
سسلره استناد ايدن لسانمرك تام ودوغرى يازيله بيلمه سى ايچون الزم اولان حرفلى اوك مخرجنردن
باشلايه رق شويله جه صيرالايه بيليرز :

پ ، ب ؛ ف ، و ؛ م .

ت ، د ؛ ن (ك) .

چ ، ج ؛ س ، ش ؛ ز ، ژ .

ر ؛ ل .

ي

ك ، ق ؛ گ ، غ ؛ گك ، غ (ياى و واوى گك ، غ) .

ه

ء

لاتین حرفلرینک صوتی قیمتلی

ایلاک اوجکه تدقیق ایتدیگمز نقطه ، اصلی لاتین الفبه سندن لسانمزده نه درجهیه قدر استفاد ایدیله بیله جکی و بو الفبه نك تورکجه متلری نقل و اراءه خصوصنده کی اکیسکلارینک نه صورتله تماملانه - بیله جکی مسأله سی اولمشدر .

مترقی آوروپا ملتلرینک الفبه لری دوغریدن دوغریه اسکی لاتین الفبه سندن کلدیکنه نظر آ ، بو الفبه نك بسیط و مرکب اوله رق احتوا ایتدیکی 27 حرفی یازیمزده کی مقابللریله شورایه درج ایتدیکی مناسب کوریورز . لاتین حرفلری شونلردر :

a	آ	i	ئی	q	ق
æ	ئه	j	ی	r	ر
b	ب	(k)	(ق-ک)	s	س
c	(ق-ک)	l	ل	t	ت
d	د	m	م	u	او (ر مق)
e	ئه	n	ن	v	و
f	ف	o	او (لمق)	x	قس
g	(غ-گ)	œ	او (لمک)	y	او (زمک)
h	ه	p	پ	z	

لاتینجهده a, o, u قالین ؛ آچیق æ, e, i, æ و y ایسه اینجه عد اولنیوردی . بوسیله میلادی اوجنچی عصردن اولکی زمانلرده c و g حرفلری قالین صدالیرک اوکنده « ق » و « غ » ؛ اینجه صدالیرک اوکنده ایسه « ک » و « گ » کی تلفظ ایدیلشدر . هر حالده یونانیجهیه نقل ایدیلن لاتینجه کلملرده کی c و g - موقعلری هر نه اولورسه اولسون - K و Γ ایله ، یونانیجهدن لاتینجهیه کچن K و Γ لی کلملر ایسه هر وقت c و g ایله اراءه ایدیلش و بالآخره وقوعه کلن حنکیلشمه نتیجه سی اوله رق عینی حرفلر - یکی لاتین دیللری آراسنده اسکی تلفظی اک ایی صافلایه بیلن - ایتالیا اینجه و رومنجده اینجه صدالیرک اوکنده « چ » و « ج » کی تلفظ اولونمشدر .

لاتینجه « ک » ی « ق » ایله ادا ایدن عربلرک Sicilia و Galicia مملکت اسملرینی « صیقلیه » و « جالقیه » شکلنده آلدقلرینی و تورکجه نك « ک » و « گ » لرینک آذربایجان ، ارضروم و طربزون طرفلرنده و شمالی آناؤدلقده « چ » و « ج » کی تلفظ ایدلدکلرینی بوراده در خاطر ایتدیرمک مناسبدر .

صرفیوندن « سالوستیوس » طرفندن لاتین الفبه سنه اداخل ایدیلک ایسته بیلن k حرفی عمومیتله c ایله یازیلان Calendæ کلمه سنک ایکنجی برشکلنده ، اوده پک نادر اوله رق کوریلکده در . اونک ایچون یوقاریکی جندولده بو k حرفی معترضه ایچنه آلمشدر . c حرفی لاتینجهده k یه تقابل ایتدیکندن بو صوک حرفک لاتینلر طرفندن آلمه سی آ کلاشیله بیلیر . بوکا مقابل لاتین الفبه سنده q نك حکمت وجودی قولایجه قابل ایضاح دکلدر . شوقدر وارکه بو حرف لاتینجه ایله یکی - لاتینجه کلملرده یالکز

اوله رق موجود اولموب کندیسنه (برایکی فرانمزجه کله مستثنا اولمق اوزرد) هر وقت u رفاق ایتمکده در . بوعتبار ایله استثنائی بر موقعه مالکدر .

صوک لاتین مؤلفری و لاتین کتابلری ناشرلری بعض کله لرده کی u , o , i , e , a حرفلری املائی اسبابدن دولای « آقسان غراو » و « آقسان سیرقونفله کس » ایله کوسترمشلر ، اسکی و یکی مؤلفلرده یونانیچدن آلیان کله لرده کی « خ ، ف ، ث » ایله باشده بولونان « ر » ی « rh , th , ph , ch » صورتنده ضبط ایتشلردر .

*
* *

اهل صلیب محاربه لری صیره سنده و بو محاربه لردن برزاول ملی شخصیتلری حس ایتمکه باشلایان وقا و لیک کلیساسنک تربیه سی آلتنده اوزون عصرلر یاشامش اولان آوروپا قوملری کندی لهجه لری یازمنی تجربه ایتدکلی زمان طبیعتیه لاتین حرفلرینه مراجعت ایتشلردر . بو قوملرک بر قسمی ذاتاً لاتینجه دن تشعب ایتمش برلسانله قونوشدقلردن یازیلری ممکن اولدیغی قدر لاتین غرافیسنه (یازی طرزینه) یافلاشدیرمق ایسته مشلر ، فقط عینی زمانده بوتون بو قوملر لاتین الفبه سنه بر حرف علاوه ایتمکدن تمامیه توقی ایتشلردر . فی الحقیقه الیوم انگلیز ، آلمان و پولونز یازیلرنده مبدولاً کوردیکمز w ایکی v نک یان یانه قونیلیمه سندن باشقه برشی دکلدز . بوکونکی آلمان متلرنده تناسب سزلیکیه تبارز ایدن β حرفی ایسه اوزون « س » [ایله قیویریق s ک یان یانه کله سندن (s) تشکل ایتشلردر . اوزون [حرفی اسکی ال یازیسنده قیویریق s یرینه مستعمل اولوب اون سکزنجی عصر مطبعه لردن چیقان کتابلرده و بوکونکی آلمان نشریاتندن لاتین حرفلریله باصیلا نلرک برقسمنده کوریله بیلمکده در . بونکله برابر یکی - لاتین قوملری ایتالوت ، داق ، ایبر و کتلرله روما غارنیزون و مأمورلرینک قاریشه سندن حصوله کلش اولدقلردن ذاتاً استحاله یه دوغرو یوز طومش اولان لاتین تلفظنده محافظه کار قاله مامشلر و تلفظلریله یازیلرنده کندیلرینه مخصوص برطاقم خصوصیتلر تبارز ایتدیرمشلردر . بو خصوصیتلری ایضاح ایتزدن اول الیوم لاتین الفبه سیله یازی یازان آوروپا ملتری آره سنده هانکی حرفلرک لاتینجه ده کی دکرلریله استعمال ایدلکلیغی تثبیت ایدلم .

مذکور حرفلر شونلردر :

a b d e f h i k l m n o p q r t v

بونلردن یالکز q آرنأؤدلر ایله آذربایجانلیلر نزدنده « ک » ، v ده آلمانلرله هولاندالیلر وفلامانلر نزدنده « ف » یه تقابل ایتمکده در . شو حالده مختلف ملترک الفبه لری ایضاح ایدرکن یالکز :

æ c g j œ s u w x y z

حرفلرینک اوغرا دینی تبدللی نظر اعتباره آله جغز .

*
* *

لاتینجه یه تلفظ و بنیه نقطه نظرلردن الیاقین اولان لسان ایتالانجه اولدیغندن ایلك اوکجه بولساندن باشلیورز . اسکی لاتین عالمترینک « اوزمک » ده کی « او » کی تلفظ ایتدکلی y حرفی بالآخره ، یونانیجه ده واقع اولدیغی کی ، ایتالانجه ده ده i تلفظنه کچدیکندن بوصول دیلده i اوله رق یازیلقد ، بوکا

مقابل لاتینجه نك æ و œ حرفلری e ایله ادا ایدیلگده در. صداسزلردن c و g لاتینجه نك بوتون اینجه صدالی حرفلرینک یرینه کچن e و i اوکنده «ك» و «گ» تلفظندن «چ» و «ج» تلفظه کچمشلردن. بو c ایله g اینجه صدالیرك اوکنده قالین برتلفظ و برمك اینچون کندیلرندن صوکره، مثلا «کیم» معناسنه کلن chi ده واقع اولدینی کبی، بر h یازیلقدده در. ایتالیانجه ده مخرجی اولمایان h آنجق بوکی احوالده و o , anno , ai , a کبی تلفظ ایدیلن ha , hai , hanno , ho کله لرنده استعمال ایدیلگده در. S ایکی صدالی آره سنده و رته لی انفلاقی (explosives sonores) صداسزلر اوکنده «ز» کبی، آنجق طوسقاناده، لاتینجه ده اولدینی کبی، هر یرده «س» اوله رق تلفظ ایدیلگده در. یونانجه ده کی (ز، دز) یه تقابل ایدن z حرفی ایتالیانجه ده (تس، دز) کبی تلفظ اولنور. ایتالیانجه ده z حرفی «ی» و «ئی» کبی اوقونمده ، k , w و x حرفلری ایسه ایتالیانجه کله رده مستعمل بولنمه مقده در.

رومنجه ، c , g حرفلری و بو حرفلرک h ایله ترکیبی خصوصنده ایتالیان اصولی قبول ایتش اولوب یالکز z حرفی «ژ»، z حرفی «ز»، h حرفی «ه» و s حرفی هر وقت «س» یرنده استعمال ایتکده در. رومنجه ده æ , y , k , q , w و x موجود دکدر. بوکا مقابل رومنلر الفبه لینه § (تس) و بالخاصه آرومنجه ده (ماکدونیا رومنجه سنده) مستعمل d (دز)، § (ش) صامتیرینی؛ کله نك صوکنده اوقونما یوب الیوم هلاک کلدن تجرید ایدیلگده اولان i , ũ ایله پک آچق، یاریم اوقونور بر e (e muet) کبی اوقونان ä و ë یی و تورکجه قالین «عی» کبی تلفظ ایدیلن اوزرلری آقسان سیرقونفله کسلی â و î یی علاوه ایتشلردن. â و î نك اوکنده c و g قالین اوله رق «ق» و «غ» کبی اوقونمده در.

اسپانیول الفبه سنك خصوصیتی c حرفنک اینجه صدالیر اوکنده z حرفنک هر یرده پلتک «ث» (آمریقاده «س» کبی)؛ g حرفنک اینجه صدالیر اوکنده، z حرفنک ایسه هر یرده «خ» کبی، s حرفنک هر یرده «س»، ch مرکب حرفنک ده «چ» کبی اوقونمده سنده؛ qu ایله gu نك e و i ایله برابر آنجق «قه» و «قی»، «غه» و «غی» تلفظ ایدیله سنده؛ y نك i یه مساوی اوله سنده و k , w صداسزلریله æ , œ صدالیرینک مستعمل بولنمه سنده در. اسکی اسپانیولجه ده «ش» کبی اوقونان x حرفی الیوم اسپانیول الفبه سنده یالکز بعض علمی تعبیرلرده موجوددر. مع مافیه اسپانیولجه ده کی اسکی «ش» تلفظی اورته دن قالمش، آنجق تورکیه موسویلری نزدنده محافظه ایدیه کلشدر. بوتلفظ الیوم «خ» کبی تلفظ ایدیلن z ایله کوستریلگده در.

پورتگیز الفبه سنك اسپانیول الفبه سنه نظر آ خصوصیتلری یونانی کله رده کی rh , th , ph , ch و y نك محافظه سنده؛ ç , ç , g , ch , j و z نك فرانسزجه ده اولدینی کبی اوقونمده سنده و ã o ایله ue شکللرینک چوق اتفی بر نون ایله «آن» و «اون» ه یاقین صدالری تمثیل ایتمه سنده کوریلگده در. کله صوکنده کی s حرفی بعض کره و بره زیلیانن زیاده پورتگیزده همان همان «ش» تلفظ ایدیلدیکی کبی x بعض کله رده «ش» بضرلنده ایسه «قس» اوقونمده در. پورتگیزجه ده k و w حرفلری موجود دکدر، و اسپانیولجه ده اولدینی کبی آنجق اجنبی اسم خاصلره ملیشمه مش برقاج کله رده مستعملدر.

فرانسېم تورکیده کی منورلرک اکثریسی طرفندن معلوم اولدیقندن بوراده بو ديلك الفبه سنده کی خصوصیتلری بیلدیرمک پکده لزومی کوریلده ییلیدی . مع مافیه اطرادی بوزماق ایچون لاتین و فرانسز الفبه لری آره سنده کی فرق لری شویله جه مختصر آ کوستریورز :

صدایلردن ai و ei = ê ؛ au و eau = ô ؛ oi = او آ ؛ u = « اوزمک » ده کی « او » ؛ ou = لاتینجه u ؛ y = i . صداسزلردن c ایجه صدایلر اوکنده « س » (قالین صدایلر اوکنده c یه برسه دیل وضعیله « س » صداسی محافظه ایدیلکده در) ؛ ch همان هر وقت « ش » نادرأ « ق » ؛ g ایجه صدایلر اوکنده و z هر یرده « ژ » ؛ qu بعضاً « ق » بعضاً « قو » ؛ s ایکی صدالی آراسنده و بعض مستثنا احوالده « ز » ، دیگر وضعیتلرده « س » کی z ده هر وقت « ز » کی تلفظ ایدیلکده در . یونانیجه دن آلمان لاتینجه کله لک یازیلش طرز ی فرانسزجه ده محافظه اولنقه در . فرانسزجه کله لرده x موجوددر . k و w ایسه آنحق اجنبی کله لری یازمغه یارامقده در .

* *

انگلېزجه ده اسکی آنغولساقسون یازیسيله نورمانلرک بویوک بریتانیاه کچیردیکی اسکی فرانسز املا سنک و بالاخره انگلیز ادبیاتنک متأثر قالدینی ملتلر طرز تحریرینک اختلاطندن حاصل و مش چوق انسجامسز بر یازی سیستمی استعمال ایدیلکده در . بو سیستمده ch = « چ » ؛ sh = « ش » ؛ th = پلنک « ث » و « ذ » ؛ ph = « ف » ؛ c ایجه صدایلر اوکنده « س » ؛ g ایجه صدایلرله بعضاً « غ » بعضاً « ج » ؛ dg ایجه صدایلر اوکنده ، z ایسه هر یرده « ج » ؛ qu « قو » ؛ ng همان آناتولیده موجود « صاغیر کاف » کی تلفظ ایدیلکده در . S و z فرانسزجه ده اولدینی کی استعمال ایدیلدیکندن بعضاً « یو » کی اوقونان u نك اوکنده بو حرفلر « یو » نك ایلك عنصریله ممزوج اوله رق « ژ » صداسی اخذ ایتمکده درلر . w عربلرده کی « واو » کی ، k حرفی ایسه « ق » کی اوقونمقده در . اسکی آنغولساقسون یازیلرنده c هر نه وضعیتده بولنورسه بولنسون k مقابلنده استعمال ایدیلش ایدی . حتی کلت دنیلن و ایرلندا ایله « وه لس » مملکتنده و اسقوجیاده اقامت ایدن قوملرده c حرفی الیوم هر یرده k تلفظ ایدیلکده در .

* *

آلمانجه ده صدایلر لاتینجه ده اولدینی کبدر . بولردن ö و ü اوستنده کی نقطه لر غوتیک e حرفنک الله طرز تحریری اولان بردیشجکک کوچولتمش برشکلندن باشقه برشیء دکدر . نته کم ä ، ö و ü شکللری حقیقته æ ، œ و ue دن عبارت اولدیقندن بو صوک شکلله ده ، بالخاصه ماژوسکوللرده استعمال ایدیلکده درلر . امپراطور آوغوستوسک معاصرلرندن ایی تلفظه مراق ایدنلرجه یونانیجه علنی کله لرده y نك « اوزمک » ده کی « او » کی تلفظ اولنقه سنه غیرت ایدیلدیکی کی آلمان عالم لری طرفندن ده عینی تلفظه رغبت کوستریلکده در . aa ، ee ، oo ، ie ، ah ، eh ، ih ، oh ، öh ، uh ، üh اوزون آلمان صدایلریدر . صداسزلردن c ایجه صدایلر اوکنده « تس » کی تلفظ ایدیلکده در . مع مافیه « تس » کی اوقونان c لک z ایله یازیللری اوتوز سنه دن بری متعامل بولنقه در . عینی صورتله قالین صدایلر اوکنده کی لاتینجه c ایله هر هانکی صدالی اوکنده اولورسه اولسون لاتینجه یه کچن یونانی کله لرده کی c نك آلمانجه ده k ایله یازیلسی عادی جایگیر اولمشدر . ch (یونانیجه نك ایکی تلفظیله) و ph ، th ، rh یونانی - لاتین غرافیلری آلمانجه ده موجوددر . z حرفی لاتینجه و ایتالیانجه ده اولدینی کی « ی » در . ng انگلیزجه ده اولدینی کی ؛ qu تورکجه « ق » ایله برلکده صداسز « و » کی ؛ s آنحق اصلی کله

باشنده و p ايله t اوکنده «ش»، صداليلر اوکنده ويا ايکي صدالي آره سنده «ز»، کله نك صوکنده وحيث ايکن «س» کي اوقونمقده در . اصل «ش» سسنه ايسه sch مرکب شکلي تقابل ايتمکده در . V نك آلمانجه ده «ف» کي تلفظ ايديلديکني يوقا ريده سويله مشدک . مع مافيه نؤلاتين ديللرندن ولايتنجه دن آلتان بعض کله رده وبالخاصه علمي تعبيرلرده بو حرف «و» کي اوقونمقده در . «و» صداسزي ايسه آلمانجه کله رده w ايله ادا ايدلمکده در .

* *

ايسوه ميمه وسائر ايسقانديناو مملکتلرنده مستعمل ديللر آلمانجه يه ياقين اولمقه برابر هولانده ده واقع اولديني کي بومملکتلرده مستقل برر الفبه موجوددر . ايسوهج ايله دانمارقه - نورووچ الفبه لري آره سنده فرق پك آزدر . اونك ايجون آنجق ايسوهج الفبه سنك خصوصيتلرندن بحث ايده جکزر . بو الفبه ده ä , ö , ng , z آلمانجه ده اولديني کي ؛ براوفاق o ايله يازيلان a حرفي o ؛ y حرفي يوناني - لاتين اصـوانجه «اوزمك» ده كي «او» ؛ c فرانسزجه ده اولديني کي ؛ k اينجه صداليلر اوکنده و tj هر يره «چ» ؛ sk اينجه صداليلر اوکنده ، skj قالين صداليلر اوکنده ، sj ايسه هر يره «ش» ؛ dj مرکبي ج ؛ s هر يره «س» ؛ g ده اينجه صداليلر اوکنده ودها بعض يرلرده «ی» اوقونمقده در . ايسوه ده ده «ز» تلفظي موجود اولمديغندن z حرفي يالکزر اجني کله رده مستعملدر .

* *

فين يازيسي ايسوه ده نك تأثيري آلتنده تشکل ايتشددر . بويازينك خصوصيتي اوزون صداليلرک چيفت يازيله سي ، ä , ö , y ، j ، s حرفلريه ng مرکب شکلك ايسوه ده ده اولديني کي اوقونمسي در . فين الفبه ولسـانك ديكر بر خصوصيتي ده ملي کله رده b ، c ، g ، q ، x و z حرفلرينك استعمال ايديله ملريدر . c حرفي فينلرجه لاتينجه کله رده k يه معادل طوتيلمقده در . بوندن دولاي مثلاً هلسينغفورسده کائن Bio Civis اسمنده كي سينه مایه فينلر «بيئو کيويـس» ديمکده درلر .

* *

ماهار الفبه سنك الك بيوك خصوصيتي s حرفك «ش» کي تلفظ ايديلميدر . بو تلفظه مبني cs مرکب حرفي «چ» ، zs شکلي ده «ژ» مقابليدر . k و g هروقت «ق» و «غ» کي تلفظ ايديلديکندن «گ» ايصالق تلفظي gy ايله ادا ايديلمکده در . عيني صورته ly ، ny و ty شکلري ده l ، n و t حرفلرينك ايصالق (يائي) تلفظلريني کوسترمکده درلر . «اولمك» ده كي «او» و «اوزمك» ده كي «او» آلمانجه ده اولديني کي ö و ii شکلنده يازيلمقده در . اوزون صداليلر «آقسانته گو» ايله کوستريلديکندن اوزون ö و ii سسلري ايکي نقطه يرينه ايکي آقسان ايله ö و u طرزنده يازيلرلر . آقسانلي صداليلر عموميتله قابلي وباصيق ، آقسانسزلري ايسه پك آحيق وقاليندر . بواعتبار ايله مثلاً ماجارجه نك e سي فينجه نك ä سنه تقابل ايتمکده در . é سي ايسه بزده كي اينجه «ای» يه ياقيندر . كذلك آقسانسز a سي o يه ياقين ، آقسانلي á سي ايسه جاتلاق ديبه بيله جکمز اوزن بر a در . ماجارجه ده z «ی» ، cz مرکب حرفيله c «تس» اوقونمقده ، q و w و x حرفلري آنجق اجني کله لرك تحريرنده استعمال ايدلمکده در .

* *

پولونزلر المان تأثیری آلتنده (فقط بعض خصوصلرده استقلال کوسترمک صورتیه) الفبه لرینی تشکیل ایتشلردر. مثلاً آلمانلرجه یالکز اینجه صدالیر اوکنده «تس» کی تلفظ ایدیلن c حرفی پولونزلرملی کلهلرنده هریرده «تس» مقامنده استعمال ایتشلردر. مع مافیه لاتینجه دن آلدقلری علی کلهلرک شکلی ملیشدیرمدکجه بو کلهلرده کی و یاخود علی العموم لاتینجه متنلرده کی c لری a, o, u اوکنده «ق» کی اوقومق اضطرارنده درلر که بو، بیوک محذورلری داعیدر. k و g حرفلری ده آلمانجه ده اولدینی کی «ق» و «غ» تقابل ایتکده در. پولونز الفبه سنک دیگر خصوصیتلری کوسترن بسیط و ممزوج حرفلر یازیمزده کی مقابللریله برابر شونلردر:

چ	CZ	یائی «ت»	ć	(فرانسزجه a n)	a,
(ژ)	RZ	«ن»	n	(i n)	e,
ش	SZ	یومشاق «س»	s	قالین عی	y
ج	DZ	یائی «ز»	z	قالین لام	†
				«ژ»	z

z و w آلمانجه ده اولدینی کی یعنی «ی» و «و» تلفظ ایدیلکده درلر. q و x یالکز اجنبی کلهلرده استعمال ایدیلیر. آلمانجه نک ö و ü لری شکلاده، لفظاده لاتین حرفلریله یازیلان اسلاو دیللرنده موجود دکدر.

* *

مقوسلو و اقیمده اوزون صدالیر ماجارجه ده اولدینی کی «آقسانته گو» ایله یازیلقدده درلر، چه کلر طرفندن d، k، g و t نک صاغ طرفنه و اوستنه وضع ایدیلن آپوستروف ایسه بوسسلرک تلینه یارایان بر «ی» مقامنده در. بو «ی» یی e نک اوکنده تلفظ ایتدیرمک ایچون بوسوک حرفک اوستنه آپوستروف دکل ترس بر «آقسان سیرقونفله کس» وضع ایتکده درلر. پولونزجه ده اولدینی وجهله «اورمق» ده کی «او» کی تلفظ ایدیلن u نک اوستنه وضع ایدیلان اوفاق بر ° ایسه بو صدالینک قیصه تلفظ اولندیغنه علامتدر. k و g «ق» و «غ» مقابلدر. چه قوسلو و اق الفبه سنک خصوصیتلری کوزه حاربان دیگر حرفلری ایسه یازیمزده کی مقابللریله شونلردر:

(ژ)	ŕ	قالین عی	y
«ش»	š	تس	c
ژ	ž	چ	č
		یائی «ن»	ñ

q، w و x حرفلری یالکز اجنبی کلهلرده بولنه ییلکده در.

* *

خرواچمه نک خصوصیتی بالاده ایضاح ایدیلن ایکی اسلاو الفبه لرند کلهلر بکزمه سنده در. مع مافیه خرواچمه ده صدالیرک اوستنده اشارت یوقدر. اشارتلی حرفلر یالکز تفشیلر اولوب بونلر برسیسته داخلنده اولمق اوزره č = «ج»، š = «ش» و ž = «ژ» در. S هر وقت «س»، z «ی»، l یائی «ل»، nj یائی «ن» کی تلفظ ایدیلکده، قالین لام l اشارتله کوسترلمکده در. «ج» «ه» یاقین برصدا ویرن و سنتی خاصیتی ظاهر اولان صریحه - خرواچیه خاص برسس Ń طرزنده یازیلقدده در.

حرفی ده «چ» ه یا قین اولوب اصلی بر «ك» دن انكشاف ایتشدرد. ملی صرخیلر وفونه تیکجیلرجه تلفظی څ دن آیری بولتقدرد. حتی بوسته وهرسك مسلمانلرینك «ویچ» ایله نهایتله ن اسماری ده بوصوکره کیلر طرفندن تورکجه ده «ویك» کی یازیله کلتشدرد. خرواتلرده کی c حرفی پولونزلرله چه قوسلو و اقلرده اولدینی وجهله «تس» یه ، k و g ده «ق» و «غ» ه مقابلدر. خرواتیجده q ، w و x حرفلری اجنبی کلهرله اسماری یازمغه یارامقدرد.

آرناؤرلر ایله ایتالیانك جنوبنده ساکن خریستیان عرقداشلری ایتالیان یازی طرزینی اکیلا ایدرهك معدل برالفبه ایله دیلارینی یازدقدن صوکره استانبولده 1870 ده انعقاد ایدن آرناؤد قونفره سندن چیقان وهرصوتی برحرف مخصوص ایله ادا ایدن الفبه بی قبول ایتشلردرد. بوالفبه یه یونان الفبه سندن آلتوب لاتین حرفلرله موجود یووارلاققله ترتیب ایدیلان بر طاقم حرفلر ادخال ایدیلشدی. مشروطیت انقلابندن صوکره نشیت ایدیلن یکی آرناؤد الفبه سنده خصوصیت ابراز ایدن حرفلر یازیمزده کی دکرلریله شونلردرد :

ق	ç	تس	j	ی	ll	قالین لام
څ	ç	چ	k	ق	rr	تکریری (roulé) ر
x	xh	دز	g	غ	dh	عربی ذ
sh	zh	ج	q	ك	th	عربی ث
		ش	gj	گ		
		ژ	nj	یائی «ن»		

لاتین حرفلرینی بر قاج سنه دن بری قبول ایتش اولان آذربایجانك باکو قونفره سنده کی صوکره مقرراتی بو حرفلری تورککلک کی مؤسسسه لرندن بری حالته قویعشدر. بوالفبه نك خصوصیتلرینی کوسترن حرفلر یازیمزده کی دکرلریله شونلردرد :

ç	c	چ	k	ق
u	u	اوزمکده کی «او»	q	ك

یووارلاغی دکنکدن تفریق ایدیش بر q دن عبارت اولان oI گ ،
 n نك آلتنه صاغدن بر قیورینتی وضعیله تشکل ایدن n صاغر کاف ،
 z نك مائل چیز کیسی ایکی یه بولن بر خطه مالک z^z ،
 e نك ترس شکلی اولان e آجیق ه ،
 o نك ایچنه موضوع افقی بر چیز کی ایله تشکل ایدن O اولمکده کی «او» .

بوالفبه بی تمامیه لاتین اولمقدن منع ایدن دورت روس حرفی ایسه الك زیاده نظردقتی جلب ایدن فارقلردندر. فی الحقیقه آذربایجان الفبه سنده روسجه نك «ز» سنه تقابل ایدن 3 حرفی «ش» یرنده ، «اورمق» ده کی «او» صدالیسنه تقابل ایدن روس ы حرفی ینه عینی صدالی یرنده ، روسجه و یونانیجده «خ» تلفظ ایدیلن x حرفی لاتینجه ده کی x حرفنك شکلیله ینه «خ» یرنده و روسجه نك b صدالیسنك معدل شیکندن عبارت اولان ı حرفده تورکجه نك قالین «عی» سی یرنده استعمال ایدیلکده در .

قرمیلر، قازانلیر، قیرغیزلر، اوزبکلر کی سوویت اتحادی تورک لری نزدنده مستعمل لاتین الفبه سنک خصوصیتلری و آذربایجان الفبه سیله اولان ضدیتلری نظر دقتی جالب بر ماهیته در . آشایکی جدوله بوضدیتلری کوستریورز :

آذربایجانده	سائر سوویت اتحادی تورک لری نزدنده
ç	c
ç	ç
g	oI
oI	g
k	q
q	k
y	u
u	y
او (رمق)	
او (زمک)	

کړک آذربایجان کړک سائر سوویت اتحادی مملکتلری تورک لرنده ə ، Ө ، x و z^z مشترکدر . کذلک آذربایجانک صاگیر کافی اراه ایدن حرف ایله سائر سوویت اتحادی تورک لرنک سه دیللی n ی آره سنده فرق یوق کییدر . آذربایجانلیرک 3 و 1 لرینه مقابل ایسه سائر سوویت اتحادی تورک لری سه دیللی § و برروس صائی اولان ولاتین الفبه سنک اوافق بر b سنه بکزه یین b ی استعمال ایتکده درلر .

یکی - لاتین ، گرمان ، فین وماجار ، اسلاو ، آرنأؤد ملت لریله سوویت اتحادی مملکتلرنده کی تورک قوملرینک لاتین الفبه سنه کتیر دکری تعدیلاتی ، بو الفبه ده کی حرفلرک بعضلرینه علاوه ایتدکری اشارت لری برباقیشده کوسترمک ایچون آشایکی جدولک القبائی صیراداخلنده ترتیبی موافق کورینلشدر . طبیعیدر که جدوله بوتون بوملت وقوملر نزدنده مشترک اولان حرفلرک اراه سنندن صرف نظر ایدیلشدر :

á ماجارجه ایله چه قوسلو واجبه ده مدلی a ، اسپانیولجه ده اورغولی a

à ایتالیانجه ده اورغولی a ، فرانسزجه ده املائی a

â فرانسزجه و آرنأؤدجه ده مدلی a

ä آلمانجه ده ، ایسقاندینا و دیل لرنده و فینجه ده آچیق e

°a ایسوهج دیلنده o

an پولوتزجه ده انفی نون ایله an

aa آلمانجه و فینجه ده مدلی a

æ آلمانجه ده آچیق e : ä

ah آلمانجه ده مدلی a

ai فرانسزجه ده آچیق e ، انکلیزجه ده e و ei ؛ دیگر دیل لره i + a

āo پورتکیزجه ده انفی بر نون ایله « آن » ایله « اون » آره سنده

au فرانسزجه ده ô ، انکلیزجه ده ô و a ؛ دیگر دیل لره a + u

aw. انگلیزجهده ، آؤ ، آؤ ، ô
ay فرانسه و انگلیزجهده « ئه » و « ئی » دیگر دیللرده a + y

* *

c کتلر ایله فینلرده اسکی لاتینلرده اولدینی وجهله هر یرده k ؛ پولونزلر ، چه قوسلوواقلر ،
خرواتلرله ماجارلر و آرنأؤدلر نزدنده ایسه هر نه وضعیتده اولورسه اولسون « تس » ؛
آذربایجانلیلرده هر یرده « چ » ، دیگر سوویت اتحادی تورکلرنده هر یرده « چ » ؛ قالین
صدالیر اوکنده یکی - لاتین و گرمان قولرند k ؛ اینجه صدالیر اوکنده ایتالیانجه
ورومنهده « چ » ؛ اسپانیولجهده « ث » (آمریقاد « س ») ؛ پورتکیزجهده فرانسهده ،
انگلیزجهده و ایسوهج دیلنده « س » ، آلمانجهده « تس »

ć خرواتجه و پولونزجهده « چ » ایله « ک » آره سنده

č چه قوسلوواقله و خرواتجهده « چ »

ç آرنأؤدجه و آذربایجان تورکجه سنده « چ » ؛ فرانسهده ایله پورتکیزجهده « س »

ch اسپانیولجه و انگلیزجهده « چ » ، فرانسهده و پورتکیزجهده « ش » ، آلمانجهده شرای
وحنکی تلفظه « خ » ، پولونزجهده شرای تلفظه « خ » ، ایتالیانجه و رومنهده « ق (ک) »

cs ماجارجهده « چ »

cz پولونزجهده « چ » ، ماجارجهده « تس »

* *

d' چه قوسلوواقلهده ایصلاق یعنی یائی « د »

ḍ خرواتجهده « چ » ایله « گ » و « د » آره سنده

dz دن مرکب اولوب الیوم بالخاصه آرومنلرده مستعمل در

dg انگلیزجهده اینجه بر صائت اوکنده « چ »

dh آرنأؤدجهده عربی « ذ »

dj ایسوهج دیلنده « چ » ، فرانسهده اجنبی کلهلرده « چ »

dsch آلمانجهده اجنبی کلهلرده « چ »

dž پولونزجهده « چ »

dẓ̌ چه قوسلوواقلهده « چ »

* *

é ماجارجه و چه قوسلوواقلهده مدلی e ، اسپانیولجه اورغولی e ، فرانسهدهده « ئه »

è ایتالیانجهده اورغولی e ، فرانسهدهده آجیق بر نوع e

ê فرانسهده و آرنأؤدجهده مدلی e

ë چه قوسلوواقلهده : « یه »

ẽ فرانسهدهده چفته صائتلی آیرمق ایچون e و (e muet) ؛ آرنأؤدجهده e muet

e پولونزجهده آنفی نون ایله آن

ea انگلیزجهده مدلی i ، رومنهدهده « یا » دیگر دیللرده e + a

eau فرانسهدهده ô ، انگلیزجهدهده « یو » باشقه دیللرده e + a + u

ee	فینجہ و آلمانجہ مدلی e ، انکلزجہده اوزون i
eh	آلمانجہده مدلی e
ei	فرانسزجہده بر نوع اوزون e ، آلمانجہده «آی» ، دیگر دیلرده «ئی»
eu	فرانسزجہده «اولک» ده کی «او» انکلزجہده «یو» ، دیگر دیلرده e + u
ew	انکلزجہده بعضاً «اورمق» ده کی «او» بعضاً «یو»

* *

g آلمانجہ ، ماجارجه، پولونزجه، چه قوسلوواجقه، خرواتجه، آرنآؤدجده و آذری تورکجه سنده
 هروضعته غ ؛ کذلک قالین صائتر اوکنده سوویت اتحادی مملکتلرنده کی شمال و شرق
 تورکلرندن باشقه بوتون ملتدره «غ» ، بو صوکرده کی تورکلرده هیرده «گ» . اینجه صائتر
 اوکنده ایتالیانجه و رومنجدهده «ج» ، انکلزلرده ، بعضاً «ج» بعضاً «غ» ، فرانسز
 و پورتکیزلرده «ژ» ، اسپانیوللرده «خ» ، اسوجلیلرده «ی»

g' چه قوسلوواجقه ایصلاق یعنی یائی «غ»

gj آرنآؤدجده گ

gn ایتالیانجه و فرانسزجدهده «ن» و ساکن «ی» نک مزجی ، بعض کره بولسانلرده و دیگر
 دیلرده g + n

gu اسپانیولجه ، پورتکیزجه و فرانسزجدهده اینجه صائترک اوکنده «غ» ، دیگر احوالده
 بولسانلرک ایلک ایکسند «غو» ، فرانسزجدهده «گو» ؛ دیگر دیلرده g + u

* *

i ماجارجه و چه قوسلوواجقهده مدلی i ، اسپانیولجهده اورغولی i

i ایتالیانجهده اورغولی i

i فرانسزجه و آرنآؤدجدهده مدلی i

ie آلمانجدهده مدلی i

ih آلمانجدهده مدلی i

ii فینجدهده مدلی i

* *

j ایتالیانجه ، آلمانجدهده ، ایسقاندینا و دیلرلرنده ، فینجده ، ماجارجه، پولونزجه، چه قوسلوواجقه ،
 خرواتجه، آرنآؤدجدهده و آذربایجان ایلله سائر سویت اتحادی مملکتلرنده کی تورکلرک لهجهلرنده
 «ی» ؛ رومنجده ، پورتکیزجه و فرانسزجدهده «ژ» ، اسپانیولجهده «خ» ، انکلزجدهده «ج»

* *

k یکی - لاتین الصبلرلرنده یالکز اجنبی کلهلرک تحریری ایچون مستعملدر . اسوج دیلنده اینجه
 صائتر اوکنده «ج» ، دیگر لسانلرده هیرده «ق»

k' چه قوسلوواجقه ایصلاق یعنی یائی «ق»

* *

l خرواتجهده قالین لام ، آرنآؤدجدهده ایصلاق لام ، دیگر دیلرلرده علی العاده لام

l' پولونزجدهده قالین l

پورتکیزجہده ایصلاق (یا ئی) لام	lh
» » » خروائجہده	lj
» » » اسپانیولجہده	ll
آرناؤدجہده قالین لام	ll
* *	
پورتکیزجہده کله سوکنده انفی n	m
* *	
پولونزجہده ایصلاق n («نون» ایله سا کن «یا» نك مزجی)	n
چه قوسلوواجہده ایصلاق n	ñ
اسپانیولجہده ایصلاق n	ñ
انگلیزجہده ، آلمانجہده ، ایسودجہده و فینجہده کلکزدن تلفظ ایدیلن n	ng
پورتکیزجہده ایصلاق n	nh
خروائجہده و آرناودجہده ایصلاق n	nj
* *	
ماجارجہده و چه قوسلوواجہده مدلی o ، اسپانیولجہده اورغولی o	ó
ایتالیانجہده اورغولی o	ò
آرناؤدجہده مدلی o ، فرانسرجہده مدلی و پك قابالی برنوع eau, au = o	ô
آلمانجہده ، ایسودجہده دیلنده ، فینجہده و ماجارجہده «اولك» ده کی «او»	ö
دانیمارقه یازیسنده = ö	ø
آذربایجان و سائر سوویت اتحادی تورکاری یازیسنده = ö	⊖
ماجارجہده مدلی ö	ö
فرانسرجہده و آلمانجہده = ö	œ
پورتکیزجہده جوق انفی برنون ایله «اون» و «اوئ» آراسنده	õe
آلمانجہده مدلی o	oh
آلمانجہده مدلی ö	öh
فرانسرجہده «او آ» ، دیگر دیلرده o+i	oi
آلمانجہده و فینجہده مدلی o	oo
فینجہده مدلی ö	öö
فرانسرجہده «اورمق» ده کی «او» ، انگلیزجہده ô و «آو» ، دیگر دیلرده o+u	ou
فرانسرجہده = ou	où
انگلیزجہده «آؤ» و «ô»	ow
* *	
پورتکیزجہده ، فرانسرجہده ، انگلیزجہده و آلمانجہده «ف»	ph
* *	

q فرانسزجهده (cinq و coq گلهلرنده) «ق»، آذربایجانلیلر و آرنائودلرده «ك»،
آذربایجانلیلردن باشقه سوویت مملکتلری تورکلرنده «ق»
qu ایتالیانجه و انکلزجهده k و u («اورمق» دهکی «او»)، فرانسزجهده معین گلهلرده
ایتالیانجه و انکلزجهده اولدینی کی، آلمانجه و ایسوهدهده «ق» و ساکن «و»،
اسپانیولجه، پورتیکیزجهده و فرانسزجهده ک اکثر کلماتنده k

* *

v
r چه قوسلوواچدهده «ر» ایله «ژ» آره سنده
rh یونانی اصلندن اولان و پورتیکیزجه، فرانسزجه، انکلزجه ایله آلمانجهده بولنان گلهلرده
علی العاده «ر»
rr آرنائودجهده تکریری (roulé) «ر»
rz پولوتزجهده «ر» ایله «ژ» آره سنده، فقط «ژ» لکی «ر» لکندن زیاده محسوس

* *

s ایتالیانجه، پورتیکیزجه، فرانسزجه و انکلزجهده ایکی صدالی آره سنده ورنه لی انفلاقی سسلرک
اوکنده ویا آردنده «ز»، گله نک باشنده صدالیلرک ورنه سز انفلاقی سسلرک اوکنده ویا
آردنده «س»، گله نک صوکنده کذا «س»؛ آلمانجهده گله نک باشنده صدالیلرله رنه لی
انفلاقیلرک اوکنده وایکی صدالی آره سنده «ز»، گله نک باشنده p و t نک اوکنده «ش»،
گله نک صوکنده «س»؛ ایتالیانجه نک طوسقانا لهجه سنده، رومنجه، اسپانیولجه، ایسوهدهده،
پولوتزجه، چه قوسلوواچده، خرواتیجه، آرنائودجهده و آذربایجانله سائر سوویت مملکتلری
تورکلری لهجه لرنده هر وضعیتده «س»، ماجارجهده هر پرده «ش»

š پولوتزجهده یومشاق یا ئی «س»
š چه قوسلوواچده و خرواتیجهده «ش»
§ روملرده و آذربایجانلیلردن باشقه سوویت اتحادی تورکلرنده «ش»

sch آلمانجهده «ش»
sh انکلزجهده «ش»
sj ایسوهجه دیلنده «ش»
sk اینجه صدالیلر اوکنده ایسوهجه دیلنده «ش»
skj قالین صدالیلر اوکنده ایسوهجه دیلنده «ش»
ss فرانسزجه و آلمانجهده «س» و مکرر «س»، دیگر لسانلرده مکرر «س»
[s] آلمانجهده «س»
sz پولوتزجهده «ش»، ماجارجهده «س»

* *

t' چه قوسلوواچدهده یا ئی t
t رومنجهده ts
tch فرانسزجهده اجنبی گلهلرده «چ»

th	پورتکیزجه ، فرانسزجه و آلمانجهده « ت » اسکلزجهده پلتک « ث » و « ذ » ، آرنائودجهده پلتک « ث »
tj	ایسوجه دیلنده « چ »
tsch	آلمانجهده « چ »
tz	آلمانجهده « تس »

* *

u	فرانسزلره آذربایجان تورکلرنده « اوزمک » دهکی « او » ؛ ایسوجه دیلنده بو « او » ایله « اورمق » دهکی « او » آرهسندده ؛ انکلزجهده مختلف قیمتده ، دیگر دیلرده ایسه « اورمق » دهکی « او »
ú	ماجارلره چه قوسلوواقلرده مدلی u ، اسپانیولرده اورغولی u
ù	ایتالیانلرده اورغولی u
û	فرانسزجهده اوزون u (« اوزمک » دهکی « او »)
u°	چه قوسلوواقلرده کسک u
ü	آلمانجه و ماجارجهده « اوزمک » دهکی « او »
ü	ماجارجهده مدلی ü
uh	آلمانجهده مدلی u
üh	آلمانجهده مدلی ü

* *

v	آلمانجه ، هولاندزجه و فلانمانجهده « ف » دیگر دیلرده « و »
---	---

* *

w	آلمانجه ، هولاندزجه ، فلانمانجه و پولونزجهده « و » ، انکلزجهده « او » یه بکزمین برصداسز (عربجه نك « واو » ی) ، بویوک بریتانیا کلتلری نزدنده « اورمق » دهکی « او » ، دیگر الفبلرده بو حرفی احتوا ایدن اجنبی کلهلرک تحریری ایچون قبول ایدیلشدر .
---	---

* *

x	فرانسزجه ، انکلزجه و آلمانجهده « قس » ، پورتکیزجهده « قس » و « ش » آرنائودجهده « دز » ، آذربایجان وسائر سوویت مملکتلری تورکجهلرنده « خ » ، دیگر لسانلرده اجنبی کلهلرده « قس » .
xh	آرنائودجهده ج

* *

y	اسپانیولجه ، پورتکیزجه ، فرانسزجه ، انکلزجه و آلمانجهده i پولونزجه و چه قوسلوواقلرده قالین « ی » آذربایجان تورکجهسندده « اورمق » دهکی « او » ، اسقاندینا و دیلرلرنده ، فینجه و آرنائودجهده ، آذربایجانده باشقه سوویت اتحادی مملکتلری تورکجهسندده و یونانی اصلندن اولان کلهلره مخصوص اوله رق آلمان طالمری نزدنده « اوزمک » دهکی « او »
---	---

* *

- 2 ایتالیانجهده « تس » و « دز » ، آلمانجهده « تس » ، رومنجه ، پورتیگیزجه ، فرانسزجه ، انکیزجه ، ماجارجه ، پولونزجه ، چه قوسلوواچه ، خرواتیجه ، آرنآؤدجهده و آذربایجانله سائر سوویت مملکتلری تورکجهلرنده « ز » ، اسپانیولجهده پلنک « ث » (آمریقادا « س ») ، ایسوهج دیلنده و فینجهده بو حرف اجنبی کلمهلرده « س » تلفظیله .
- z پولونزجهده یائی « ز »
- z پولونزجهده « ژ »
- z چه قوسلوواچه و خرواتیجهده « ژ »
- z اسکی آرنآؤد الفبهسینده « ژ »
- zh شیمدیکی « » « »
- zs ماجارجهده « ژ »

* *

تدقیقاتر اثناسنده کړک اصل لاتین الفبهسیله بوکا اوروپا ملتلی طرفندن علاوه ایدیلن اشاریلی و مرکب حرفلری و کړک تورکجهیه لاتین حرفلرینک تطبیقی ضمننده ملتداشلمز و اجنیلر طرفندن راپورمزک تنظیمی تاریخنه قدر واقع اولان تکلیفلی نظراعتباره آلمش بولنیورز . اوروپاده تورکجهیه اوکړه تمک ایچون لاتین حرفلرله نشر ایدیلن متلرده اکثریت اوزره ملی یازی طرزلرینک تأثیری کوریلکدهدر . بوکا بناءدکرکه بوکتابلرده صرف عملی بر مقصدله استعمال ایدیلن حرفلر سیستمی الوریثلی اوله مازدی . هیأتیزه کوندریلن ویاخود نشر ایدیلوب نظراعتباره آلان تورکجهیه مخصوص لاتینجه الفبه پروژهلرینک تفصیلی پک چوق صحیفهله احتیاج حس ایتدیردیکندن سادهجه بونلرک اساسی فکرلری اشارت ایله اکتفا ایدیورز .

بو پروژهلرک صاحبلی اوج غروپه تقریق ایتمک ممکندر . برنجی غروپ : لاتین حرفلرینک بویوک برقسمی اصللرندن آیقیری قیمتلرله قبول ایدهرک عربی حرفلرینک مخرجلری تمامیه کوسترمک و بوسبيله متعدد یکی شکللر احداث ایتمک ایستیهنلر ؛ ایکی غروپ ، برنجی قسمده کیلر کبی حرکت ایتمکله برابر دهآز مقدار شکک تعدیل ویا احداثی طلب ایدهلر ؛ اوچنجی غروپ ، علمه مستند بین الملل فونه تیک قیمته بر الفبهیه مودل اتخاذ ایدهلر . بویوله پروژهلر کوندن ذواتک اسملری شو تقسیماته کوره اشاغیه درج ایدیورز :

I غروپ : زونقولداق اصحاب صنعتندن علی ضیا افندی ، بولودن خواجهزاده عمر فوزی بک ، خیری بک ، ارضرومدن عسکری باقته ریبولوژیکخانه بیطری مدیری م . نورالدین بک ، سابق بشنجی قول اردو قوماندانی ناجی پاشا .

II غروپ : سلانیکدن آغوب آرتینیان افندی ، استانبولدن آدمون مانازاغانیان افندی ، بالیه زاده ر . عالی بک ، دیاربکر - عینتابدن محمد ساکن بک ، قاهره دن محمد شریف حافظ بک ، آنطالیه صحیه و معاونت اجتماعیه مدیریتی کابی طرف بک ، آنقرده قائم مقام علی بک ، استانبولدن غاد فرانقو بک ، آنطالیه اورته مکتبی فرانمزجه معلملرندن علی وصفی بک ، مجیب حسن بک .

III غروپ : اسکچهدن حافظ اوغلی احمد راسم بک ، طورغودلیدن (قصبه دن) هرسکلی محمد عادل بک ، آطه بازارینه ملحق طاشلیق کوبندن معلم حاجی محمد زاده احمد حمدی بک ، استانبولده سلطان احمدده مقيم علی فهمی بک ، نیوبورقدن الکتریک مهندسى معلم عبدالله حمدی بک ، خارجه وکالتندن

تحسين عمر و نصرت عمر بکړ ، کنج ایشجیلر مزدن ضیا افندی ، رومانیا دن معلم حلیم عیسی افندی ، ابراهیم نجیبی بک ، فرانسه از میر جنرال قونسولوسی موسیو آرتورگی Guy استانبول دن هر دو قوتور قارل مولای Muley ، ویانه دن متقاعد میرالای هر آدوانف پیچ Pietsch ، لوندردن میسترر. غرانت براؤن Grant Brown ، روبرت قوللهج فونتهیک معلی میستر ادمون تیلی Tilly .

بین الملل فونتهیک جمعیتی یازی اصولنک تورکجهیه تطبیقی توصیه ایدن میستر تیلی نک پروژه سی لایق اولدینی اهمیتله تدقیق اولنمشدر. میستر تیلی بوجمیتک یازیسی بسیط ، اورته ودقیق شکلرده اولمق اوزره اوچ سیسته م داخلنده تورکجهیه تطبیق ایتمشدر. کندیسی بواوچ نوع یازیده تورک صوتلرینک برقاچه مقابل شو حرفلری استعمال ایتکده در :

œ	اولمک ده کی « او »	g	غ	f	ش
y	اوزمک ده کی « او »	ɣ	گ	tʃ	چ
k	« ق »	j	ی	ʒ	ژ
c	« ک »	ʈ	قالین لام	dʒ	ج

تورکجه به مخصوص لاتین حرفلرینک انتخابی و بوخصوصده تعقیب ایدیلن اساسلر

شیمدی به قدر کوردیکمز متعدد حرفلرک تدقیقی زری شو حقیقت قارشیسنده بولوندرمشدر : اصلی لاتین الفبهسنده تورک دینلرک تکمیل صوتلری موجود دکدر . بو صوتلری ادا ایتمک ایچون یا چیفت حرفلرک قبولی ویا بر قاج تک حرفه اشارتله علاوهسیله یکی شکلله احداثی ضرورتی واردر . هیا تمز بو ضرورت قارشیسنده ایلک اوکجه اسکي لاتین الفبهسنه آنجق ش ، چ ، ژ ، ج و یومشاق (غ — گ) حرفلرینک علاوهسیله تورکجه نك صوتی آهنگ قاعدهسینه مخالف اوله رق اینجه صدالیرله قالین ، قالین صدالیرله اینجه اوقونان عربی و فارسی کله ره مخصوص اوله رق c و g حرفلری ایچون بر صورت تسویه احداثی و صدالیرک تمیدی ایچون بر « آقسان سیرقونقله کس » استعمالی دوشونمشدر . مع مافیه حرفلر مرکز انتخابنده اسکي لاتین تلفظی ایله برابر اوروپانک عصری دیلرلرندکي حرفلرک تلفظی ده نظر اعتباره آلمشدر . توضیحه مدار اولق اوزره یوقاریده کی جدوللرک برنده درج ایدیلن اسکي لاتین حرفلرندن — هانکیلرینی هیچ بر صوتی تبدله اوغرا تمایه رق ترتیب ایتدیکمز الفبه به اداخل ایتدیکمزی — بوالفبه نك خارجه چیقاریلدینی حالده لسانمه کیرمسی محتمل علمی تعبیرلرده بولنه جق حرفلرک هانکیلرندن عبارت اولدیغنی — و بو حرفله نه ذکر ویردیکمزی کوستر دکدن سوکره تورکجه بی یازمه یارایه جق الفبه نك اتامی ایچون قبول ایدیلن یکی حرفلری درج ایتمک ایستیورز .

لاتین الفبهسنده کی شو حرفلر :

a	آ	i	ئی	p	پ
b	ب	k	ق (قالین صدالیرله)	r	ر
d	د	k	ک (اینجه صدالیرله)	s	س
e	ه	l	ل	t	ت
f	ف	m	م	u	او (رمق)
g	غ (قالین صدالیرله)	n	ن	v	و
g	گ (اینجه صدالیرله)	o	او (لمق)	z	ز
h	ه				

هياتمترك تشكيل ايتديكى الفبهده يانلرنده عربى حرفلره كوستريلن دكرلريله آلنقده ؛ اجنبى كهلرده بولنهيله جك اولان شو حرفلرده :

æ	ه	qu	قو
œ	او (لك)	x	كس (كس - كس)

اسكى بين الملل تلفظلريله محافظه ايدلمكده در .

الفبه مزده اشارتلى اولق اوزره عربى ايله فارسىنك مدلى (اوزون) صداليلرنى كوسترمكه ياراين آقان سىرقونفله كسلى ، â ، î و ù دن باشقه ايكي نقطهلى ö و ü واردركه بوسوكره كيلردن برنجيسنك قيمتى «اولك» ده كى ، ايكنجيسنك ايسه «اوزمك» ده كى «او» لركيدر . صداسزلردن ايسه منقشى (فیشيلتيلی) حرف اولان «ش» ، «چ» ، «ج» و «ژ» موجود اولوب بونلرك ايلك ايكيلى اشارتلى اوله رق آلتدن سه ديللى اوله رق ، ç صورتنده ، اوچنجيسى c ايله دردنچيسى ايسه «z» ايله كوستريلشدر . توركجه وياتوركجه لشمس كهلرده (ق-ك) ك صدالى حرف آلدقلى زمان منقلب اولدقلى يوشاق (غ-گ) ى على العاده (غ-گ) دن تفريق ايدمىلك ايجون بوسوكره كى حرفلرك تمثيل ايديلمىكى g اوزرينه بره لاجك وضعيله ç حرفى ونهايت صاغير كاف ديديكمز غه لى حلقى سسك ساده جه املاده ونادراً ارانه سى ايجون n اوزرنده عربى مده بكنر بر اشارتله ñ حرفى احداث ايدلمشدر . بوسوك ايكي حرف ، اشارتلىنك آريجه يازيلسنه بناء ، الفبه ده داخل اولمايوب صرفده روللارى ايضاح ايديلمىكى زمان كوستريلمكده در . اينجه وقالين لاملك تفريقى ايجون بعض قاعده لر وضعيله اكتفا ايدلمشدر . همزه ايله عين ايجون آريجه بر حرف تخصيص ايديلمىوب بر آپستروفك ، قالين «عى» ايجون ده نقطه سى سيليك «i» نك استعمالى مناسب كوريلشدر .

آقان سىرقونفله كسلى â ، î ، ù ايله y و z صداسزلرى فرانسزجه دن ؛ ترمالى ö ، ü آلمانجه و ماچارجه دن ؛ ç رومنجهدن ؛ ñ ده اسپانيولجه دن آلمشدر .

z فرانسزجه ، پورتگيزجه و رومنجهده «ژ» يه ، y فرانسزجه ، اسپانيولجه ، پورتگيزجه وانكازجه ده «ى» يه ؛ ç رومنجهده و آذربايجانليردن باشقه سوويت اتحادى مملكتلىرى توركلرينك يازيلسنده «ش» ؛ ç آذربايجان توركجه سيله آناؤدجه ده «چ» ه تقابل ايتمكده در . فرانسزلر ايله پورتگيزلر ç يه «س» صداسنى ويرمكده ايسلرده ، اينجه صداليلر اوكنده لاتينلرك «ك» تلفظ ايتش اولدينى c يه ايتاليانلرله رومنلر عبنى وضعيته ده «چ» صداسنى ويرمكده ، انكليزلر ايله اسپانيوللر ، ماچارلر ، پولونزلر ، چه قوسلو و افلرله خرواتلر ايسه لسانلرنده كى «چ» صداسنى صراسيله ch ، cs ، cz ، ç صورتنده ادا ايتمكده درلر . ساده جه املاى بر اشارت اولق اوزره مخاطبرى غايلردن تفريق ايجون استعمال ايتديكمز ñ حرفى اسپانيولجه ده فرانسزجه نك gn صداسنى حائزدر . مع مافيه اساساً ناطولى وسائرتورك مملكتلىرى لهجه لرنده تماماً ككزدن تلفظ ايديلن بوحرفك تمثيل ايتديكى ng فونه تيك نقطه نظرندن gn مزوج حرفندن اوزاق دكلدر . ç حرفى هياتمزدن فونه تيك اصولرينه توفيقا احداث ايدلمشدر .

آشاغيده عرض ايديله جك ، سبيلر اوزرينه تك صدا و يرن چيفت حرفلردن توقى ايديله سى نتيجه سى اوله رق الفبه مزده قبول ايديلن بواشارتلى حرفلرك عددى ديكر معاصر مدنى آوروپا ملتلىنك اشارتلى حرفلرينه نسبتله چوق دكلدر . بويانا تمزى تايد مقصديه يوقا ريده ايضاح ايديلن اون يدى الفبه نك مركب اولدينى نقطه لى ونقطه سز حرفلرك مقدارينى ، بوالفبه لرك استعمال ايتدكلى اشارتلى و چيفت حرفلره هيچ استعمال ايتمده كلى و يا خود اجنبى كهلرك تحريزنده قوللاندىلى حرفلرى كوسترنده و هياتمترك ترتيب ايتديكى الفبه ايله مقايسه يه مساعد بولان آتيدمكى جدولى درج ايدىورز :

چيفت حرفلر	الفبالرده بولمايان حرفلر
ch ph rh th	k w
ch gh ci gi gli gn sc sci	æ k œ w x y
ce ge ch gh	æ k œ q w x y
ch gu qu ll	æ k œ w x
ao ch ph rh th lh nh gu qu	æ k œ w
ai ay au eau ei eu œu oi ou ch (kh) ph th rh ill gn gu qu ge (tch)	æ
ai ay au aw ea eau ee ei eo eu ew oo ou ow ch ck ph rh th sh gh(kh) qu ng dg	æ
aa ee ie ue ah eh ih oh õh uh üh ch ck ph rh th sch ß tsch ng	
dj sj tj sk skj ng	œ w z
aa ee ii oo õõ yy ng	b c æ q w x
cs cz ly ny gy ty sz zs	æ œ q w x
cz sz dž	æ œ q x
dž	æ œ q w x
lj nj	æ œ q w x y
dh th xh zh sh ll rr gj nj	æ œ w
	æ œ w
	æ œ w
gh kh	æ œ q w x

دیلر	تک ونقطه سز حرفلر	تک ونقطه لی حرفلر	اشارتلی ویالاتین الفبہ سنہ علاوہ ایدیلش حرفلر
لاتینجه	24	2	à è ì ò ù â ê î ô û
ایتالیانجه	20	2	à è ì ò ù
رومنجه	19	2	â ^v _a ê ^v î ^v ò ^v ù ^v ş đ t
اسپانیولجه	21	2	ñ
پورتگیزجه	21	2	ç
فرانسزجه	24	2	à â é è ê î ô û ë ï ü ù ç
انگلیزجه	24	2	(ç) : façade
آلمانجه	24	2	ä ö ü
ایسوج دیلی	22	2	° ä ä ö
فینجه	18	2	ä ö
ماجارجه	21	2	á é í ó ő ű ö ü
پولونزجه	21	3 (Ż)	a e, ć ń ś Ź †
چه قوسلو واجه	21	2	á é í ó ú ° ú ć ^v c ^v n ^v r ^v s ^v ž d' g' k' t'
خرواتیجه	20	2	ć č [†] đ š ž
آرناؤدجه	23	2	â ê î ô û [^] y ë ç
آذربایجان تورکجه سی	23	2	ç n, ⊖ ol z ^Z ɜ l
دیگر سویت مملکتلری تورکجه سی	23	2	ç n, ⊖ ol ş z ^Z b
تورکجه	21	2	â î û ö ü ı ç ş ğ ñ

شوراسنی علاوه ایدم که هیاتمترك ترتیب ابتدیی الفبهده موجود اشارتلی حرفلر ایجابنده قابل تحلیل بولونمقدهدرلر . بوخصوصده رومانیا لیلرک اصولنه تبعیت ایدیلشدر . رومن دیلنده کی نشریاتده s ایله یازیلان بر اسم خاص فرانسزجه اوله رق رومانیا ده نشر ایدیلن غزتهلرده sh ایله کوستریلمکدهدر . مثلاً stirbei فاملیا اسمی فرانسزجه چیقان رومنه غزتهلرنده (y) Shtirbei یازیلمقدهدر . بو اصولک بالخاصه تلغرافلرده استعمالی بینالملل آ کلاشمه سهولتی نقطه نظرندن چوق فائده لیدر . تلغرافده آقسانلی حرفلره ð و ñ اشارت لرندن تجرید ، تره مالیلرده یا اشارت لرندن تجرید و یا خود آلمان اصولنجه œ و ue ایله ابراز ایدیله بیلرلر . قالان اشارتلی حرفلرک تلغراف محاسبراتی ایچون مناسب کوردیکمز شکلری شویله جه کوستریورز:

sh = s

ch = ç

..

الفبه مزه حصر ایدیلن حرفلرک موجود اوروپا الفبهلرنده کی دکرلری واضح صورتده آتیده کی جدولده کوستریلمکدهدر . جدولده کی اوافق چیزکیلر اجنبی الفبه سی حرفنک بزم الفبهده کی حرفلره بر دکره مالک اولدیغنه ایکی نقطه اشارتی ایسه حرفنک اجنبی دیلده مقابللری بولونمادیغنه دلالت ایتمکده ، تکمیل الفبهلرده مشترک اولان حرفلر ایسه کوستریلمه مکدهدر:

1

[illegible]

فرانسجه	پورتگیزجه	اسپانیولجه	رومنجه	ایتالیانجه	لاتینجه	آذربایجان تورککری الفبہ سی	قزیم و سائر شہال و شرق تورککری الفبہ سی	هیاآتوک ترتیب ایشدیگی الفبہ	هیاآتو الفبہ - تنک ذکرلری
—	..	..	..	..	—	..	..	â	(اوزون) آ
dj	..	..	g(e)	g(e)	..	—	ç	c	ج
tch	..	ch	c(e)	c(e)	..	—	c	ç	چ
—	—	—	—	—	—	—	ol	g(a)	غ
gu	gu	gu	gh	gh	—	ol	—	g(e)	گ
..	..	..	..	..	..	..	..	ğ	غ - گ
..	..	..	î, â	..	..	ı	b	ı	قالین عی
—	..	..	..	..	—	..	..	î	(اوزون) ای
—	—	..	—	..	..	z ^z	z ^z	j	ژ
c	c	c	c	c	c	k	q	k(a)	ق
q u	qu	qu	ch	ch	c	q	—	k(e)	ک
(n)	..	..	..	..	..	n ₁	n ₃	ñ	(صاغر) ئ
œ, eu	..	..	..	..	œ	⊕	⊕	ö	او (لک)
—, ss	—, ss	—	—	—	—	—	—	s	س
ch	ch	..	—	sc(e)	..	z	—	ş	ش
ou	—	—	—	—	—	y	—	u	او (رمق)
oû	..	..	..	..	—	..	..	û	اوزون او
u	..	..	..	..	y	u	y	ü	او (زمک)
—	—	—	—	—	—	—	—	v	و
—	—	—	i	j	j	j	j	y	ی
—	—	..	—	s	—	—	—	z	ز
..	..	..	..	..	..	—	—	,	همزه وعین

*
راپورمىزك باشلانغىچىدە ماھىتى قىسەجە تىيىت ايدىلش اولان لسانىز ايچون لازم كان حرفلىرى
انتخاب خصوصىدە نظرى وبالخاصه وعملى ايجابلىرى دوشوندىك . نظرى ايجاب يازىمىزك، طبعىي واجتماعى
بومؤسسە اولان لسانىك صوتى مىل بىنەسنە اويغون اولمىسى ، عملى ايجابدە عىنى يازىمىك ال وكوزى،
ذهن وروحى يورمايەچق واوزمەيەچك برقولايلىق وكوزللكى حائز بولمەسىدەر . بوايىكى نوع ايجابى
هرزمان تامامىلە يرينە كىتىرمىك ممكن اولمامش ، بونىك ايچون لزومەنە كورە بەمضاً برنجىسى ، بەمضادە ايكنجىسى
ترجيح واختيار ايدىلشدر . بوخصوصەدە ويرەجكمىز ايضاحات كىيفىتى دها اىي تنوير ايدەجكدر .

*
يىكى بريازيدە آرانەجق ايلك وصف ، حرفلك تىمىل ايدەجكلىرى سىس عنصرلىرى آره سىندە هيىچ
بر التباسە محل ويرمەمەلىرى وبو حرفلردن هر برىنىك اراىئە ايتدىكلىرى سىسلەرلە اولان نىسبەتلىرى ايله متناسب
برطرزىدە تك بر اشارت حالندە تىيىت ايدەيلىملىرى كىيفىتىدەر . شوقدرواركە بودقيقىت وتناظر على العادە
استعمال ايچون وجودە كىتيرىلەچك بريازيدە پىك ايلدىرى يەكوتوريلەمىك وموجود سىسلارك سادەجە انموزجى
ماھىتىدە واورتە اوصافدە كىلرلىنىك اراىئە وتمشلىلە اكتفا ايتىك دە اقتضا ايدەر . بوايسە عملى بر ايجاب
اولمقلە برابر اولكىسى قدر مەمدر . اوندن دولايىدەر كە هرھانىكى برلسان ايچون علمى نقطە نظردن
دەها دقيق بريازى سىستەمى وجودە كىتىرمىك حتى بونلرى تامامىلە بين الملل فونەتىك اشارتلىرلە اراىئە ايتىك
ممكن اولدىنىي حالە ، قبول ايتدىكىمىز سىستەمدە بوندن توقى ايدىلشدر . هياىمىز تارىخىي بعض شرائط
نتىجەسىندە معين برشكىل آلمش اولان شو ويا بو اجنبى الفبەلردەكى اصولدن ملهم اولمايەرق دوغرىدن
دوغرى يە مىلى فونەتىكىمىز (صوتىيائىمىز) احتىياجىتىك هر شىئىك فوقندە طوبىلىمەنى اساس اتخاذايتىمىدەر .
مىلى فونەتىكىدن بىخت ايتدىكىمىز زمان شەبەسز منور صنفك قونوشدىنىي اينجە استانبول شىوہ سنى
مراد ايدىيورز . اك اىي تورك تلفظنىك وادىي دىلنىك مەدىي استانبول اولدىقنە كورە هياىمىز استانبولك
منور صنفلىرىنە خاص بوادىي وكزىدە تلفظ اساس طوتولمى ، وتوركچەنىك بىنەسىلە علاقەدار اولان
بعض فونەتىك خصوصىتلىرى نظر دقتدن قاجىر يلامق شرطىلە ، بوتون كەلەرك مىمكن اولدىنىي قدر سويلەندىكى
كىي يازىلمەنى تامىن ايتىك ايستەمشدر . شوسىبە مبنىدەر كە استانبول شىوہ سىندە بولنمايان صاغىر كافى
كوسترمىك ايچون، هياىمىز يىكى برحرف تىيىت ويا ايجاد ايتىك لزومىي حس ايتەمش و n حرفنى آنجىق صرف
كتابلارندە رولى ايضاح ايدىلەچك بر اشارتلىە توشىيخ ايدەرك بوضورتلە حصولەكان n شكلنىك « اوندە » ،
« اوكدە » كىي يرلردە التباسى دفع ايچون استعمالىي توصىە ايتىكى كافى كورمشدر .

*
بىخت ايتدىكىمىز علمى ايجابلردن برى يىكى حرفلك تىخسىص ايدىلەجكلىرى سىسلارك اراىئەسى خصوصىدە
هيىچ بر التباسە محل ويرمەمىسى وديكر سىسلەرلە اولان تناظرىدە محافظە ايتەمىدەر . بوندن دولايىدەر كە
هياىمىز اسكىدن برى سرت ويوموشاق تلفظلىرى تفرىق ايدىلەين (غ) حرفنىك بو تلفظلردن يوموشاق
اولاننىك بر اشارتلىە كوسترىلەمىسى تامىن ايتىك ايستەمشدر . ديكر طرفدن عرب الفبەنىك ايكى حرفىلە
كوسترىلن « غ - گ » و « ق - ك » تلفظلىرىنىك لاتىن الفبەسىندە اولدىنىي كىي برر حرفلە ادا ايدىلەمىسى
هياىمىز علمى بر ضرورت اولەرق تلقى ايتىمىدەر . فى الحقيقە خالص توركچە كەلەرك بىنەلىرى تدقيق ايدىلنەجە
درحال كورولور كە بونلردە اينجە صدالى حرفلك اوكنندە « گ » سىسى كە بىلىر كن بونلر اوكنندە « غ » سىسى
هيىچ بر صورتلە موجود بولمەمقدەدر . اينجە بر صائىئە تقدم ايدن بر « غ » ي حاوى اجنبى وبالخاصه
اوروپائى بر كەلەك ، مثلاً Gesellschaft كەلەكلىك توركلىر طرفندن « گە » ايله تلفظ ايدىلىسى دىلنىك بو

صوتی بنیه سی ایجاباتنددر . « غه » نك دوغری تلفظی ایچون الفبه مزه بر صورت تسویه وضع ایدیلکله برابر یو حاکم ایجابات نظر دفته آلمش و g حرفه، قالین بر صدالی احتوا ایدن بر هجاده « غ » تلفظی، اینجه بر صدالی حرفی بولنان بر هجاده ایسه « گ » تلفظی تخصیص ایدیلشدر . تور کجه مز عرب حرفلریله یازیلغه باشلادینی زمان دده لر مز ملی فونه تیکمزك بو خصوصیتی فرق ایتدکلرندن آنجق ظاهری تلفظه باقهرق وشبهه سز عرب - عجم الفبه سنده موجود ایکی حرفك تاثیری تحتیده قاله رق g صوتی ایکی حرفه ابراز ایتدکلری کی قالین صدالیره رفاقت ایدن k صوتی ده « ق » حرفیله ، اینجه صدالیره رفاقت ایدن عینی صوتی ایسه « ك » حرفیله کوستر مشلدر . حالبوکه سویلدی کمز کی خالص تور کجه نك فونه تیکنه نظر آ اینجه بر صدالی ایله « قه » کی بر سسك تلفظی ممکن دکلدر . بوسورتله g حرفه یاپیلرسی ایجاب ایدن معامله نك تور کجه ده k یه ده یاپیلرسی وبوایی حرف آره سنده كرك اوروپا دیلر نده وكرك دیلزده موجود تناظر ك وقایه سنی، هیاتمز عینی صورتله علمی بر مجبوری عدا ایتشدر . اسکی یازیمزده تورك کله لرینك صوکنده بولنان « ق » و « ك » ، صدالی حرف آدق لری زمان « غ » و « گ » شکلرینه انقلاب ایتدکده ایکن پرنسیپلری ده آشاغیده درج ایدیلجهك اولان یکی صرفه کوره بونلرک هرا یکسینك ده مثلی اولان k ، صدالی حرف آدق لری زمان بر اشارتله کوستر یان یومشاق g یه یعنی یییه منقلب اولقده در . دیگر طرفدن تور کجه لاحقهلرده کی اینجه صدالی حرفلره قالینلر آره سنده کی تبدلک، آهنگ قاعده سنك بر نتیجه سندن عبارت اولدینی نظراعتباره آلنیرسه، تور کجه مزده کی « ق » ایله « ك » حرفلرینك تمامیه بر حرف تشکیل ایتدیکی وبونلرک آره سنده کی تلفظ فرقنك آنجق صدالی حرفلرک کیفیتله علاقه دار بر صداسز حرفلر آهنگدن عبارت اولدینی کوریه ییلیمکده در . مثلاً مصدر لرک لاحقهلری تشکیل ایدن « مق » ایله « مک » ده کی صداسزلر mk دن عبارت اولوب k حرفك تلفظنده کی تبدل آنجق بو ایکی صداسزک آره سنه کیرن a ایله - اسکی تلفظی آلمانجه ده کی ä یه تقابل ایدن - e صدالیرینك تاملی تاثیر لردن ایلری کلمکده در . مصدر لاحقهلری حقتده بیان ایتدی کمز بو کیفیت « ایق » و « ایک » ، « دق » و « دک » الح ایله بیتن صفتلر و فعللر ایچون دخی سویله نه ییلیر . فی الحقیقه « قالش » و « کلش » ده کی « میش » قالین و اینجه تلفظه مالک تك بر لاحقهلر تشکیل ایتدیکی کی « باتیق » و « سیلیک » ده کی « ایق » و « ایک » ، کذا « قالدق » و « کلدك » ده کی « دق » و « دک » لاحقهلری حقیقتده قالین و اینجه تلفظه مالک تك بر لاحقهلر عبارتدر .

k ، g و ی حرفلرینك تلفظلری رفاقت ایتدکلری صائته کوره قالینلاشمق ویا اینجه لشمك صورتیه ایکیشر سس اراؤه ایتدکه اولدق لری حالده اوروپا دیلرینك بر قاچنده ایکی حتی اوج تلفظه مالک اولان s حرفك هیاتمز طرفدن ترتیب ایدیلن الفبه ده - لاینجه ایله بر چوق مؤخر دیلارده واقع اولدینی کی - هر وقت « س » مقامنده قوللانیلمه سی ضروری کوریلشدر . بوکا بناءً مثلاً بو الفبه یه کوره ses طرزنده یازیلان « سس » کله سنك مفعول بهنده - فرانسه زجه و آلمانجه ده کی کی - ایکنجی s ، ایکی صدالی آره سنده مجردده کی تلفظی غیب ایتیه جکدر .

* *

یازیمزک تمامیه ملی اولسی قایغوسنه منیدر که هیاتمز یکی الفبه یه لسانمزك صوتی منظومه سنده موجود اولمایان سسلری اراؤه ایدن حرفلری ، مثلاً « ث ، ص ، ط ، ظ ، ض » ی ساده ویا اشارتی شکلرله ادخال ایتک لزومنی حس ایتدیکی کی اجنبی دیلردن تور کجه مزه کچن کله لرک بر قاچنک ملی فونه تیکمزله تطابقسزلنی تقدیرنده بونلرک تاثیری آلتنده قالمق ایسته مه مشدر . مثلاً تور کجه مزك فونه تیکنه کوره k و g قالین هجارد « ق » و « غ » ، اینجه هجارد ایسه « ك » و « گ » ، تقابل

ایتمکده ، حالبوکه عربجه ایله فارسیدن آلان کلهلرک اصل قونوشمه دیلزده عددی چوق اولمایان بر قسمی بوقاعدهیه تبعیت ایتمکدهدر . بوکلهلر ایچون تورکجه مزک خصوصیتی وفونه تیک قاعدهلری فدا ایدیلهرک یازیمزده عرب وعجم لسانلرینه مخصوص قایتولاسیونلر احداثی غیر موافق کورمکه ، هیاتمز قونوشمه دیلزده نسبة آز ویازی دیلزده کیتدجه آزالاجق اولان کلهلره مخصوص بر صورت تسویه بولمغه توسل ایتمشدر . بو صورت تسویه ایجه صدایلرله قالین وقالین صدایلرله ایجه اوقونمه سی ایجاب ایتدیکی زمان k و g یه h علاوه سندن عبارتدر . بواصول موجبنجه «مقیس علیه» ترغیب، کاتب، درگاه، ادراک» کی کلهلر makhîsün-aleyh ، khâtip ، derghâh terghib ، idrâkh کی یازیلقددهدر . k و g مکرر کوسترلنکری زمان برنجی عنصر ایکنجینک صوتی حائر عد ایدیلکدهدر . مثلاً « دقت » کلهسی dikkat یازیلقددهدر که بو ، تورکجه نک فونه تیکیلده تعارض ایتمکدهدر . فی الحقیقه « دیک قافالی » مرکب کله سنده کی « ک » « ق » کی تلفظ ایدیلکدهدر .

تورکجه مزده کی صوتی آهنگ موجبنجه صدالی حرفلرک قالین وایجه اولهرق شوطرزه :

a	o	u	i
e	ö	ü	ı

ایکی قسمدن عبارت اولدینی معلومدر . بونلره ده بعض طنت فرقلری عرض ایدن بر قاج ساده صدالی ده علاوه ایتمک ایستهینلر وارسهده یوقاریده سویله دیکمز کی عملی بر مقصدله ترتیب ایدیلن بر یازیده بوکا لزوم کوریلهمکدهدر . بوکی ایجه فرقلری ارئه ایچون فونه تیکجیلرک مبذول اولهرق وضع ایدیه یله جکلری اشارتله یازیمز عملی نقطه نظر دن پک کوجلشه جکنه بناءً هیاتمز بحث ایتدیکنز ایجه فرقلی صدایلری اشارتله کوسترمکدن اجتناب ایتمشدر . ذاتاً هر صدالیسی ایکیدن دورده قدر آیری تلفظله مالک اولان اورویا دیلرلنده دخی عادی یازیده فونه تیک ایجه لکلری کوسترن اشارتله و یا خود حرفله لزوم کوریلهمکدهدر . مثلاً اوتوز سنه اول مهم بر یازی اصلاحاته توسل ایدن آلمانلر epidemie کله سندنک باشنده کی پک قافالی e ایله er ist ده کی بر آز آچیق e یی بر اشارتله و یا یکی بر حرفله تفریق ایتمکی دوشونمه مشلدر . بوتون بوسیبلره مبنی مثلاً لسانمزده « یورک » و « کوکل » معنارلنده قوللانیلان « قلب » کله سنده کی ایجه a نک اوستنه خصوصی بر اشارت وضع ایدیه مشدر . املا لغتمزده بوکی صدالی حرفلرک ایجه لکی محتوی بولندقلری کلهلرک مضاف الیهلرینک ذکر یله کوستریله جکدر .

عینی لزوم سزلفه بناءً بری برندن تفریقی بویوک بر دفته متوقف اولان ملی سـ لـرک تک بر حرفله تمثیلی موافق کوریلشدر . مثلاً شراعی وحنکی « ل » لر ایچون یالکنز بر حرف آلمشدر . فی الحقیقه تورکجه مزده کی « ل » لر صدایلرک کیفیتنه کوره مطرد بر صورتده قالین و یا ایجه درلر . بونک ایچون خالص تورکجه کلهلرده اصلاً تفریقه احتیاج کوسترمه مکدهدرلر . آوروپائی و صربی ایله فارسی کلهلرده « ل » ایجهدر . عربی و فارسی کلهلر بنیهلرینک تشکلی اعتبار یله و مدلیله تفریق ایدیه یلایدکندن بوکلهلرده موجود لاملرکده تفریقی قولاید . محدود بر طاقم کلهلرده کی اطرادسزقلر ایسه سمعی بر صورتده اوکوره نیله ییلرلر .

* *

برالفبه نک عملی اولمه سی ایچون بالطبع کرک اوقومق و کرک یازمق خصوصنده اعظمی قولایلی تأمین ایدیه جک صورتده ساده و صریح بولمه سی ایجاب ایتمکدهدر . شبهه سزدرکه ایده آل الفبه فونه تیک

اساساً داخلند هر صوت ايچون بر حرفه مالك اولان و بوئون حرفلری قولای یازیلان بر الفبه در . بو سنبه میندیر که الفبلری بالذات احداث ایدن قوملرده بر صوتک ایکی حرف ایله کوسه تریلدیکی کوریلهمکده در . لاتینجهده چیفت حرف اوله رق rh , ph , ch و th وار ایسهده لاتین الفبه سنک تشکلندن چوق زمان صوکره آلنان یونایجه کلهلرده کی خصوصی برطاقم سسلرک ارا نه سنه یارامقده در لر . بالعکس الفبه محدث قوملرک، مخرجلری یاقین ایکی ودها زیاده سسلری بسیط بر حرف ایله کوسه تردکلی واقع اولمشدر . یونایجه نک بوتون صوتلرینک عصر لر جه مدت اون آلتی بسیط حرفدن مرکب بر الفبه ایله یازیلدینی معلومدر . چفته حرف استعمال ایتهمش اولان اسکی عربلرک الفبه سندهده بوتون سسلرک بسیط پک آز حرفله ادا ایدیلش اولدینی آشکاردر . عربلر ، حرفلرینه برطاقم نقطه لر علاوه ایتدکلی کی اوروا ملت لرندن بر قاجی ، بالخاصه اسلا ولرده حرفلرینی آتام ایچون لاتین الفبه سندهده کی حرفلرک بر قاجنه ساده جه اشارت لر وضع ایتملر و عملی صورتده حرکت ایتک ایچون چفته حرف استعمالندن توقی ایتملردر . هیأتمزده عینی ملاحظه لرله چفت حرفلردن توقی ایتک پره نسینی عملیک نقطه نظرندن برنجی درجهده اهمیتلی کورمشدر .

بوکا مقابل یازمه حرکتنده یازانک ، سطرلری قولای بر صورتده ترسیم ایده بیلمه سی ایچون ترسیم حرکتک فاصله سزو آتلامه سز بر حالده اجراسی اقتضا ایتدیکی ، بوکا بناء الک هر هانکی بر حرف اوزرینه اشارت وضعی ایچون یابه جنی حرکتله صرفه مجبور اولدینی قوت وزمانه نظراً عینی حرفک دها قولای ترسیم ایدیلهمکده اولان چیفته شکلنک دها آز قوت صرفی ایجاب ایتدیره جکنی ملاحظه و اشارتلی حرفه چیفته حرفی ترجیح ایدنلر بولمشدر . بو ذواتک ملاحظه سی تماماً غیر وارد دکلدر . آنجق معین هر هانکی بر ملتک یازیسنده موجود چیفته حرفلر سیسته منک قبولی تقدیرنده التباس وسائر بر طاقم محذورلردن قور تیلیمق ممکن کوریلهمش ، بناء علیه بو سیسته مله مطلوبه موافق بر الفبه وجوده کتیرمه نک قابل اوله مایه جنی آکلا شیلهمشدر . ذاتاً اوروا دیل لرینک بعضلارنده موجود چیفت حرفلرک سبب وجودینک آنجق تاریخی املا دن عبارت اولدینی نظر اعتباره آلنیرسه کوریلرکه هندو اوروا پائی دیل لره نسبتاً باشقه دورلو انکشاف ایدن تورکجه به بو حرفلرک اکثریسی فونه تیکه موافق بر طرزده تطبیق ایدیلهمکده در . مثال اوله رق بوراده نهؤلاتین و گرمان لسانلرنده «ش» ی ادا ایچون استعمال ایدیلن ممزوج حرفلردن بحث ایده ییلیرز: «ش» ک فرانسزجه و پورتکیزجهده ch ، ایتالیانجهده sc (e) ، ایسوه دهده sk (e) ، skj ، sj ، آلمانجهده sch و انکلیزجهده sh اولدیفنی بیان ایتمش ایدک . یونایجه دن آلنان کلهلرده موجود «خ» صداسنی افاده ایتک اوزره لاتینلر طرفندن تشکیل ایدیلن ch حرفی ، عنصرلری آیریمجه اوقوندینی تقدیرده شبهه سز «خ» یه یاقلاشان بر صوت حصوله کتیرمکده در . بناء علیه بو حرف «خ» مقامنده قابل قبولدر . آلمانجهده کی ch ایسه یونایجه نک قالین و انجه تلفظه «خ» سنه مقابلدر . فرانسزجهده «قا» ایله باشلایان کلهلری الآن پارس واروشلرنده «کا» طرزنده تلفظه سوق ایدن تمایل تأثیری تحتنده ، c بو صوک تلفظدن «ش» تلفظه کچمش و فرانسزجهده تحول ایتمین «ق» لردن تفریق ایچون «ش» حرفی ch طرزنده یازیلشدر . فرانسزجه دن نورمانلر واسطه سیله انکلیزجه به کلن «ش» لرله آنفلوساقسون لهجه سی «خ» ch لرینک بر قسمی بو صوک شکلده «چ» تلفظنی آلمشدر . اسپانیولجهده لاتینجه نک suspectum ، directum کی کلهلرنده کی ct ، «چ» تلفظیه ch یه منقلب اولمش و بو کلهلر derecho ، suscepcho طرزنده یازیلشدر . ایتالیانجهده لاتینجه نک cl ایله باشلایان بعض کلهلرنده l ایصلاق بر تلفظدن صوکره «ی» یه تبدل ایتدیکندن i اوکنده c نک

« چ » کبی تلفظنی منع ایچون بو صوك ايكي حرف آره سنده بر h علاوه ایدیلیمی قاعده اتخاذا اولنش و مثلاً لاتینجه clamare ایتالیانجهده chiamare [قیاماره ، کیاماره] یه قاب ایدیلشدر . عینی حال رومنجهدهده موجوددر . ایتالیانجهده si chiama فعلی رومنجهده se cheama صورتندهدر . پورتگیزجهده chamar ، clamare اولمش والیوم «شامار» کبی تلفظ ایدیلکده بولنشدر . اسکی یوکسک آلمانجه ایله اسقاندینا و دیلرینک آلمانجه وانکلزجه ایله مقایسه سندن آ کلاشیلدیغنه کوره بو صوك ايكي دیلده کی sch و sh مرکب حرفلری «ش» تلفظنه مالک اولمق ایچون ایلك اوکجه «صق» و «سخ» تلفظندن کچمشلدر . مثلاً اورتیه یوکسک آلمانجهده scheran مصدری (که بوکونکی کونده «شهرن» تلفظنه scheren یازیلقدهدر) (اینجه خ ایله) سخهرن اوقونمشدر . دیگر طرفدن شیمیدیکی آلمانجهده schuh «شو» ، nordisch «نوردیش» کبی کلهلری ایسودهدهده اليوم sku «سکو» ، nordisk «نوردیسق» تلفظ ایدیلکدهدر . ایسودهدهده skep «شپ» و انکلزجهده ship «شیپ» کلهلرینه تقابل ایدن آلمانجهده کی schiff «شیف» کلهسنک فرانسزلر طرفندن وقیله آلنرق esquif حاله منقلب اولدینی و ایتالیانجهده «شیسسورا» کبی تلفظ ایدیلن scissura کلهسنکده لاتینجهده «سکیسسورا» اوقوندینی معلوسدر .

تورکجه «ش» سنک اصلی ویا برمزج محصولی اولوب اولدیغنک وبویله برمحصول اولدینی تقدیرده اسکیدن بری ناصل بر انکشاف ایله بزه قدر کلدیکنک تعیننه شیمیدی به قدر تورک لسانی تدقیقاتی امکان ویرمه مشدر . اونک ایچون بزجه «ش» حرفنده ساده بر صوت کورمک ضرورتی موجوددر . شیمیدیکی حالده بو حرفک اداسی ایچون مثلاً سادهده فرانسزجهده کی ch شکلنه ویاخود یوقاریده کوستریلن sh ، sch ، skj ، sj ، sc(e) یه مراجعت ایدیله مه مشدر .

* *

بوندن ماعدا شوراسی ده اونوتیلما ملیدر که کلهلر قلیشه حالنده ذهنمزده انتقاش ایدنجه به قدر امتداد ایدن زمان طرفنده قارئلرده کوزک ، فکرک و ذهنک یوریلما سنی تأمین ایتمک مهم برکیفتیدر . هر حالده مبتدی حتی اوقومق قابلیت آرتمش بر کوز ایچون اوزون بر قلیشه یی قاوارامق ، ذهنده تثبیت ایتمک ، قیصه بر قلیشه یی قاوارامقدن ده کوج بر عملیه تشکیل ایتمکدهدر . اساساً تورکجه کلهلر ، آلدقلى لاحقهلرک تنوع وطولی سببیه کوز اوکنده اوزون ، بعضاًده پک اوزون قلیشه لار عرض ایتمکدهدرلر . بوندن دولایي بوراپوری تعقیب ایدمک اولان شکلیات صرفزده کورولهجکی کبی هیأتمز تورکجه کلهلرک بالخاصه فعللرک ممکن اولدینی قدر بارچهلره تقریفی لزومه قانع اولمشدر . فی الحقیقه صوتلری چیفت حرفلره یازیلهجق اوزون برتورکجه کلهنک هر صوت ایچون تک بر حرف استعمالیه ده اوافق بر قلیشه یه ارجاع ایدیله بیلمسی کیفیتی هیأتمزک نظرند بسط شکلر احتوا ایدن بر الفبه سیسته منه قطعی بر رجحان تأمین ایتمشدر .

شبه سزدر که چیفته حرف یرینه استعمالی ضروری اولان اشارتلی حرفک یازیلهسی اشارتسز اولهرق یازیله سینه نسبتاً ده از یاده وقت طلب ایتمکدهدر . شو قدر وار که هیچ اولمازسه برقاچ حرفده کی بو محذورک رفی ایچون بر تسویه طریزی بولمق امکانسز دکلددر . مثلاً «ش» ک ال یازیسنده اراهسی ایچون هیأتمز اختیاری اولهرق هم سه دیللی s ک هم لاتینجه ال یازیسنده موجود و مطبعه نك [حرفنه یعنی اوزون s و غوتیک ال یازیسنک h سینه تقابل ایدن شکلک اختیاری صورتنده قوللانیلمه سنی ، مناسب کورمکدهدر .

ینه یازیلمک قولایلفی و کوزلکنی تأمین مقصدیه هیأتمز بعض کلهزده مطرد بر صورتده موجود

قیصه اورغورلک وضع ایدیلهمسنى ، يالکز صراحت ایچون الزم کوریلدیکی زمان، ایتالیا نجه دهه - کلمه نك نهایتدن باشقه یرلرده - واقع اولدیجی کبی یعنی پك نادر اوله رق « آقسانته کو » شکنده اولق اوزره علاوه ایدیلهمسنى توصیه سنى موافق کورمشدر .

* *

نهایت هیاتمز ، ترتیب ایتدیکی الفبه ایله یازیله جق تورک صوتلرینک هپسنى صراحتله افاده ایتهمسنى کیفیتنک تامینه ویا هیچ اولمازسه صداده تام بر صراحت موجود اولماسه بیله املاده التباسک رفعنه غیرت ایتمشدر . بو فکرک تاثیرجی ایله درکه غائب و محاطب ضمیرلریله سوبله ندیکی زمان استانبول شیوه سنده تفریق غیر ممکن اولان « اوند » و « اؤگده » کی تعیرلرک هیچ اولمازسه کوز ایچون تفریق مقصدیله مخاطب صیغه سنى افاده ایدن n اوزرینه بر اشارت وضع ایله مشدر . عینی پرنسیپه تبعیت مقصدیله تورکجه کلملرده بر صائندن صوکره کلدکلزی زمان قاعده یومشاق اوله رق اوقومهمسنى ایجاب ایدن g لرک بر اوافق هلال ایله کوستریله سنى مناسب کوریلشدر . اسکی یازیمزده « غ » و « گ » حرفلرینک نه وقت سرت و نه وقت یومشاق اوقوندیجی بیلیمک لسانی بیلیمکه متوقفدر . یکی یازیمزده g اوستنه قویدیغمز بو هلالجک ایسه تورک متلرینک قرائتنی ، بالخاصه لسانی یکی اوکره نلر ایچون تسهیل ایدوجک ماهیتده در .

یکیدن علاوه ایدلمکه بربرندن تفریق کرک یرلی و کرک اجنیلارجه آنجق بیوک بر دقته متوقف اولان فونهملرک تک بر حرفله تمثیل یوقاریده عرض ایدیلدیکی کبی هیاتمزجه قبول ایدیلش ، مثلاً شراعی و خنکی « ل » لر ایچون یالکز بر حرف آلتشدر . بو صورتله حرکت ایتهمک لسان تدریسی نقطه نظرندن دهآ آز محذوری اولدینی هیاتمزجه تعین ایتمشدر .

یازیمزک عملیلکی حقنده کی بیاناتمزی بیتیرکن شونیده سوبله مهممز ایجاب ایدرکه مخرج اعتباریله عربجه ده مختلف ، فقط تورکجه ده برلشمش بولان سس غروپلری ایچون تک بر لاتین حرفنک تخصیصی مثلاً « ت ، ط » ایچون یالکز t نك ؛ « د ، ذ » ایچون d نك ؛ « ز ، ظ » ایچون z نك ؛ « ح ، خ ، ه » ایچون h نك ؛ « د ، ض » ایچون d نك ؛ « وینه ، ض » ایچون z نك ؛ « همزه و عین ایچون ده آپوستروفک استعمالی اوقومه سهولتی نقطه نظرندن الزم کوریلشدر . بو صورتله الفبه مرک یالکز ملی صوتیات منظومه مز داخلنده موجود صوتلری ادا ایتهمسنى و بو صوتلرک خارجنده بر قیمت افاده ایدن یابانجی بر حرفک الفبه مزه ادخال ایدیلهمسنى هیاتمزجه - لسانمزک بو کونکی حالنده عرض ایتدیکی بعض محذورلره رغماً - اوقومه سهولتنی تأمین مقصدیله انقلابی پرنسیپ اوله رق قبول ایدیلشدر .

* *

لاتین حرفلرینک کندیلرینه مخصوص بر بدیعی وازدر . بو اعتبار ایله باشقه بر یازی سیستمه منسوب هر هانکی بر حرف لاتین الفبه سیله یازیلان برمتنه قاریشدینی زمان درحال کوزه چارمقددر . حتی حد ذاتنده کوزل حرفلردن عبارت اولان اوزون و قیصه s لرک ترکیبندن یعنی s شکلنک ایکی عنصرینک ربطندن حصوله کلن و غونیک یازینک تک بر حرفنه معادل اولمسی ایچون آز زماندن بری استعمال ایدیلن ß کی بر حرف ، لاتین حرفلرینک ترسیمنده اساس اتخاذ ایدیلش اولان خصوصیتلره مغایر صورتده تشکل ایتدیکنندن لاتین یازیمسیله یازیلان بر آلمان متننده چیرکینلکی و غیر مونسکیله تبارز ایتکده در . لاتین حرفلرینک بدیعی بوزمایه رق متجانس بر یازی وجوده کتیرمک ایچون لاتین الفبه سنک خارجه چیقماق هیاتمزک ایلک پرنسیپلرندن بری تشکیل ایتمشدر .

بوکابناء لاتین حرفلری طانیایه جق برحاله قویان تعدیلاقی قبول ایتمکدن ویا علی العموم غوت ، اسلاو ، یونانی ، ارمنی و عرب الفبه لرندن حرف آلمقدن ویا خود یکی حرف احداثدن توقی ایدیلشدر .
کذلک هیأتمزجه ترتیب ایدیلن الفبه ده کی حرفلرک برقسمنه علاوه ایدیلش اولان اشارت لک هپسنی اوست طرفه وضع ایتمه مکله ، بسیط لکنه رغماً اشارتلی شکلرینک مقداری آزا اولمایان تورکجه متلرک ممکن اولدینی قدر بدییی قالمه سنه غیرت ایدیلشدر . بوصورتله الفبه مزده :

â	î	û	آقسان سیرقونفله کسلی اوچ صائت
ö	ü		تره مالی ایکی صائت
ğ	ñ		اوستی اشارتلی ایکی صامت
ç	ş		آلتی اشارتلی ایکی صامت

ö حرفی آلمانلرده بیله œ کی یازیلدیغنه و بو حرف اوستننده کی ایکی نقطه نك غوتیک ال یازیلدیله یازیلش پك كوچك بر e (") اولدیغنه بناء بو حرفك ایجابنده مثلاً تلغراف مخبر اتنده ویا ماژوسکول حرفلی یازیلرده نقطه سز اوله رق œ ، oe ، œ ، Oe ، شکلنده یازیله سی ممکندر . ü ایچوند بوقضیه عینیه موجوددر .

یوقاریده کی ایضاحاته توفیقاً تورکجه ده کی صوتلری ادا ایتمک اوزره هیأتمزجه انتخاب ایدیلن بوتون شکلری بعضیلرینک استعمال طرز لرله برابر شویله جه کوستریورز :

a	آ	• ga	یوموشاق	n	ن
â	اوزون آ	• ge	» گه (یه)	ñ	صاغیر ن
b	ب	• ghe	» غه	o	او (لمق)
c	ج	h	ه	ö	او (لمك)
ç	چ	i	ای	p	پ
d	د	î	اوزون ای	r	ر
e	ه	ı	قالین عی	s	س
f	ف	j	ژ	ş	ش
g	غ-گ	k	ق-ك	t	ت
• ga	فا	• ka	قا	u	او (رمق)
• ge	گه	• ke	که	û	اوزون عو
• gha	گا	• kha	کا	ü	او (زلمك)
• ghe	غه	• khe	قه	v	و
ğ	یوموشاق غ-گ	l	ل	y	ی
		m	م	z	ز

حرفه بیتیشیک اولمایان اشارت لار عارضی اولدیغنه نظراً الفبه ده آنجق بر جزء تام تشکیل ایدن اشارتلی حرفلرک ذکر ی لزوملی کوریلشدر . شو حالده اجنبی اصلندن اولان q ، w و x ایله برابر تورک الفبه سنک حرفلری آتیده کی جدولده کوریلدیکی وجهله 29 شکادن عبارتدرکه اسم لرله برابر شونلردر :

a	آ	i	ای	r	ار
b	بہ	ı	عی	s	اس
c	جہ	j	ژی	ş	اش
ç	چہ	k	قا	t	ت
d	دہ	l	أل	u	او
e	ہہ	m	أم	v	وہ
f	أف	n	أن	w	جیفت وہ
g	گہ	o	او	x	ایکس
h	ها	p	پہ	y	یہ
		q	قو	z	زہ

بوجہ قہر لہ نہ صورتہ یازیلدیغنی کو سترمک ایچون شکلیات صرفندن صوکرہ برطاقم متنلری دیزیورز .
فی الحقیقہ یکی املا مزده کی خصوصیتلرک ماہیتی صرف راپورینک قرائتندن صوکرہ آ کلا شیلہ بیلہ جکدر .

دیل هیاتی اعضاسی :

لا یجہ محوری

فالح رفقی فاضل احمد روشن اشرف رافعہ خلوصی احمد جواد ابراہیم

یعقوب قمری محمد امجد محمد اسامہ